

RAPORT PARALEL
PENTRU COMITETUL CONSULTATIV DE EXPERTI
LA
CONVENȚIA-CADRU PENTRU PROTECȚIA
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

UNIUNEA DEMOCRATĂ MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA

CA RĂSPUNS LA RAPORTUL DE ȚARĂ DEPUȘ DE ROMÂNIA
ÎN CADRUL CELUI DE-AL IV-LEA CICLU DE
MONITORIZARE PRIVIND APLICAREA CONVENȚIEI-
CADRU PENTRU PROTECȚIA MINORITĂȚILOR
NAȚIONALE

Înaintat Secretarului General al Consiliului Europei și Comitetului Consultativ de Experti în temeiul pct. 5.30 al Rezoluției nr. 10 din 1997 a Comitetului de miniștrii – adoptat la 17 septembrie 1997

Cluj-Napoca

2016

Cuprins

Introducere	2
Despre organizația aplicantă	3
Sumarul constatărilor	3
Aplicarea prevederilor Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale	7
Art. 3	8
Art. 4	14
Art. 5	19
Art. 6	23
Art. 7	28
Art. 8	32
Art. 9	33
Art. 10	36
Art. 11	48
Art. 12	50
Art. 13	52
Art. 14	53
Art. 15	60
Art. 16	61
Anexa nr. 1 - Calendarul incidentelor antimaghiare din România – 2010-2016.....	63

Introducere

1. România a ratificat Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale (în continuare Convenția-cadru) în luna aprilie 1995 prin Legea nr.33/1995, ajungând la al IV-lea ciclu de monitorizare. În 2012, Comitetul Executiv a adoptat cea de-a III-a opinie privind aplicarea Convenției-cadru în România, acesta fiind urmată de Rezoluția Comitetului Miniștrilor din decembrie 2013. În februarie 2014, România ar fi trebuit să înainteze al IV-lea raport pe țară (în continuare Raportul), conform ghidului de redactare a rapoartelor adoptat de către Comitetul de Miniștri în aprilie 2013. Constatăm că România a depus Raportul de țară pentru perioada 2010-2013 la data de 1 februarie 2016, cu o întârziere considerabilă care afectează substanțial aplicarea efectivă a Convenției-cadru. Astfel, nedepunerea la termen a Raportului conduce la imposibilitatea monitorizării aplicării Convenției-cadru în timp util, nu permite corectarea problemelor identificate pe parcursul exercițiului de monitorizare și exprimă minimalizarea de către statul român a importanței Convenției-cadru în asigurarea protecției minorităților naționale. Întârzierea depunerii Raportului de țară ne-a condus la prezentarea tuturor incidentelor antimaghiare din perioada 2010-2016, acestea exprimând un regres în materia drepturilor minorităților naționale.
2. Prezentul material își propune să prezinte problemele legate de aplicarea Convenției-cadru în privința minorității maghiare din România, aducând în atenție deficiențele și lipsurile constatate în procesul de implementare efectivă a prevederilor instrumentului internațional. În temeiul constatărilor formulăm o serie de cereri către statul român privind asigurarea aplicării Convenției-cadru.
3. Raportul este structurat pe domeniile de protecție reglementate de Convenția-cadru, fundamentându-se pe analiza aplicării acesteia, pe cazurile concrete de limitare a exercitării drepturilor, pe observațiile Comitetului Consultativ privind a III-a monitorizare în România, respectiv pe Raportul de țară depus la 1 februarie 2016. Prezentul Raport complementare își propune să ofere o imagine reală a interpretării și aplicării Convenției-cadru fără a enumera toate cazurile identificate de încălcare a instrumentului internațional.

Despre organizația aplicantă

4. **Uniunea Democrată Maghiară din România – UDMR.** este persoană juridică înregistrată în România, cu sediul în București, str. dr. Lister nr. 57, sector 5, cu sediul executiv în Cluj Napoca, str. Republicii nr. 60. Pagină oficială de prezentare a organizației este www.rmdsz.ro / www.udmr.ro / <http://www.dahr.ro>.

Uniunea Democrată Maghiară din România este organizație neguvernamentală, care reprezintă interesele comunității maghiare din România, având ca scop principal apărarea, păstrarea și dezvoltarea identității comunității maghiare din România. Uniunea Democrată Maghiară din România (în continuare, UDMR) este singura organizație de reprezentare a comunității maghiare în Parlamentul României, asumându-și un rol important în aderarea României la Uniunea Europeană și NATO. UDMR, ca actor politic, susține adoptarea și implementarea principiilor democratice, a drepturilor omului și a minorităților naționale.

Sumarul constatărilor

5. România în cel de-al IV-lea ciclu de monitorizare a aplicării Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale cunoaște un regres în privința respectării drepturilor cetățenilor români aparținând minorității naționale.

Constatăm că România a depus Raportul de țară pentru perioada 2010-2013 la data de 1 februarie 2016, cu o întârziere considerabilă ce afectează substanțial aplicarea efectivă a Convenției-cadru și fără consultarea reprezentanților legitimi ai comunității maghiare din România.

6. De 11 ani de la revizuirea Constituției, România nu a adoptat legea statutului minorităților naționale care să cuprindă garanții efective pentru păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității etnice a minorităților naționale, potrivit standardelor internaționale. În acest sens, milităm pentru adoptarea proiectului de lege privind statutul minorităților naționale în formă îmbunătățită, potrivit propunerilor pe care UDMR le-a formulat în Parlament.

7. În perioada monitorizată în România (raportat la art. 3 pct. (1)) au avut loc o serie de incidente prin care cetățeni români aparținând minorității naționale au fost sancționați de autoritățile statului pentru că și-au asumat identitatea etnică.
8. În ce privește respectarea art. 3 pct. 2, sesizăm o serie de încălcări sistematice și planificate în privința exercitării drepturilor comunității maghiare din județele Harghita, Covasna și Mureș, grupate în regiunea geografică a Ținutului Secuiesc.
Suntem în prezența unei discriminări directe pe criteriu etnic, deoarece în alte regiuni ale României, locuite în majoritate de români, se permite utilizarea identității și definirea caracterului zonei în care aceste persoane locuiesc, inclusiv sub aspect etnic. Astfel, există județe, localități care au adoptat steaguri locale și regionale și utilizează denumiri regionale geografice fără ca acestea să constituie unități administrativ teritoriale, cum ar fi: Bucovina, Țara Moșilor, Dobrogea, Oltenia, Banat, Năsăud etc.
9. În privința discriminării, cetățenii români aparținând minorității maghiare sunt expuși unor cazuri de discriminare în domenii ce țin de utilizarea limbii materne în serviciile publice, serviciile de sănătate și în justiție.
10. În ceea ce privește studiul limbii române, rămâne un factor de discriminare, întrucât acesta este predată pretutindeni la nivel de limbă maternă, indiferent de linia de studiu, indiferent de limba maternă a respectivului elev. Deși există prevedere legală care permite studierea limbii române de către minorități ca o limbă secundară, aceasta nu se aplică în practică. *Nu au fost elaborate nici manuale, nici metodologia în vederea aplicării legii respective.*
Statul român nu a creat și implementat programe de meditații la materia limba și literatura română pentru elevi, cetățeni români aparținând minorității maghiare. Astfel de programe sunt implementate de asociații și fundații cu finanțare din partea Guvernului Ungariei în județele Harghita și Covasna.

11. În ceea ce privește stadiul retrocedării imobilelor preluate abuziv în perioada comunistă, deși noi reguli privind procedurile de retrocedare și de compensare au intrat în vigoare în mai 2013, timp de doi ani procesul de retrocedare a imobilelor către culte a fost încetinit, o perioadă chiar stopat, de anumite prevederi legale necorespunzătoare.¹ Drept urmare, multe cereri de retrocedare sunt încă nerezolvate.

În paralel, statul român a dezvoltat o practică în a transmite în proprietate sau în administrare bunuri mobile și imobile Bisericii Ortodoxe Române în unități administrativ teritoriale locuite majoritar de etnici maghiari, generând sentimentul aplicării unor politici de asimilare.

12. Discursul de ură și mesajele discriminatorii transmise de către politicieni, de formatori de opinie și jurnaliști au fost destul de frecvente, sancționarea acestora lipsind în majoritatea cazurilor. Nu a existat o condamnare publică a discursului antimaghiar din partea formatorilor de opinie și a persoanelor aflate în funcții publice.

Au crescut cazurile de discurs de ură exprimate cu ocazia manifestărilor sportive (meciuri de fotbal, hochei, baschet și handbal).

13. La nivelul forului legislativ, au apărut frecvent inițiative legislative menite să aducă atingere toleranței și dialogului interetnic și principiului nediscriminării pe motive etnice, limbă, religie și care, prin mediatizarea excesivă, contribuie la creșterea tensiunilor dintre români și maghiari.

14. Libertatea de întrunire și de asociere pașnică a cetățenilor aparținând comunității maghiare a suferit anumite limitări din partea autorităților locale dar și a altor organe ale statului.

¹ Art.42 din Legea 165/2013 prevedea că la solicitarea deținătorilor actuali care doresc menținerea afectățiunii de utilitate publică pe o perioadă de 10 ani pentru imobilele notificate de către culte, guvernul va adopta o hotărâre prin care va stabili imobilele care cad sub incidența acestui articol. Dovedindu-se o procedură greoaie, abia după doi ani a fost amendată legea, revenindu-se la procedura inițială, prin care Comisia Specială de Retrocedare urmează să stabilească de la caz la caz oportunitatea menținerii afectățiunii de utilitate publică a imobilelor retrocedate.

15. **Libertatea de expresie a reprezentanților** aleși ai comunității maghiare a fost afectată, existând intimidări și tentative de limitare a acestui drept fundamental.
- Deși în România atât televiziunea cât și radioul național dispun de numeroase canale de difuzare și echipament tehnic performant, respectiv resurse materiale și umane corespunzătoare, **asigurarea funcționării redacțiilor de limbă maghiară este de cele mai multe ori deficitară**, dezavantajată, confruntându-se zilnic cu numeroase dificultăți în desfășurarea activității acestora.
16. În privința finanțării presei scrise de limbă maghiară din partea autorităților publice locale, practica instanțelor de judecată **impun condiții excesive**, generând o interpretare distorsionată a standardelor în domeniu, **având ca efect imposibilitatea finanțării și editării unor ziare în limba maghiară.**
17. România cunoaște deficiențe majore în asigurarea utilizării limbii maghiare în administrația publică locală și unitățile deconcentrate. Jurisprudența instanțelor de judecată este restrictivă, neconformă cu standardele internaționale.
18. Deși prevederile noii Legi a educației naționale prezintă cele mai generoase drepturi pentru învățământul universitar în limba maghiară, în prezent statul român refuză în continuare înființarea unei universități de stat cu predare în limba maghiară, care ar crea premisele pentru asigurarea efectivă a dreptului respectiv în limba maghiară.
19. În România există 3 universități multiculturale și multilingve: Universitatea “Babeș-Bolyai, Universitatea de Arte din Târgu-Mureș și Universitatea de Medicină și Farmacie și Târgu Mureș. Primele două universități au respectat și au aplicat în termen util prevederile Legii educației în privința înființării secțiilor/liniilor cu predare în limba maghiară, **Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș (în continuare UMF Târgu Mureș) refuză aplicarea acestei obligații legale.**

20. În 2013 Consiliul academic de pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației CONREG, a propus constituirea a 8 regiuni, cu personalitate juridică, care să înlocuiască județele existente. Potrivit acestei variante, redesenarea frontierelor administrative conduce la dispariția celor două județe în care minoritatea maghiară din România este majoritară. Potrivit datelor ultimului recensământ național ponderea maghiară în județul Harghita este de 84,6% iar în Covasna de 73,8%.

În noul județ în care s-ar încorpora actualele entități administrative Harghita și Covasna ponderea maghiarilor ar fi doar de 29,9%. O astfel de măsură ar afecta grav capacitatea de reprezentare politică a comunității maghiare din România, careia i s-a acordat întotdeauna (chiar și pe vremea comunismului când entitatea administrativă maghiară autonomă a fost divizată în trei județe ca măsură de asimilare) o entitate administrativ teritorială în care au fost majoritari.

21. UDMR. solicită statului român inițierea unui dialog cu reprezentanții legitimi ai minorității maghiare pentru a identifica soluții la problemele reale apărute în aplicarea efectivă a Convenției-cadru în România.

Aplicarea prevederilor Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale

22. Observații privind cadrul legislativ și instituțional:

Proiectul de Lege privind statutul minorităților naționale din România se află din 2005 în dezbateri parlamentare. Proiectul de lege cuprinde, pe lângă altele, definiția noțiunii de minoritate națională, modalitățile de înregistrare a organizațiilor minorităților naționale, respectiv un cadru adecvat privind drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale.

23. Înregistrarea organizațiilor minorităților naționale este în continuare reglementată prin Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, privind asociațiile și fundațiile, cu modificările și completările ulterioare, neexistând la această dată reguli specifice înregistrării acestora.

Astfel, România nu dispune de o procedură specială sau criterii de recunoaștere a minorităților naționale. Minoritățile naționale care intră sub incidența Convenției-cadru sunt cele a căror limbă maternă este protejată prin ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare, printre care și cea maghiară, fiind astfel, doar cvasi recunoscute.

Art.3.

1. Orice persoană aparținând unei minorități naționale are dreptul să aleagă liber dacă să fie tratată sau nu ca atare și nici un dezavantaj nu poate rezulta dintr-o asemenea alegere ori din exercițiul drepturilor legate de aceasta.

2. Persoanele aparținând minorităților naționale pot exercita drepturile și libertățile ce decurg din principiile enunțate în prezenta Convenție-cadru, individual sau în comun cu alții.

Observații:

24. Potrivit ultimului recensământ al populației din 2011, 1.227.623 de persoane s-au declarat de etnie maghiară, constituind 6,5% din populația stabilă a României. Comparativ cu recensământul din 2002, comunitatea maghiară prezintă o scădere de 13,5%. Limba maternă a comunității maghiare este limba maghiară, fiind vorbită de către 1.259.000 de persoane.

25. În ceea ce privește ceangăii, Raportul de țară nu conține date statistice referitoare la utilizarea limbii materne de către ceangăi, pe de altă parte statuează – în mod greșit – că există ceangăi care se autodeclară maghiari și ceangăi care se autodeclară români.

26. România nu are o procedură specială sau criterii de recunoaștere a minorităților naționale. Minoritățile naționale care intră sub incidența Convenției-cadru sunt cele a căror limbă maternă este protejată prin ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare, minoritățile naționale, printre care și cea maghiară, fiind astfel, doar cvasi-recunoscute.

27. De asemenea, înregistrarea organizațiilor minorităților naționale este reglementată de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, privind asociațiile și fundațiile, cu modificările și completările ulterioare, neexistând la această dată reguli specifice acestora.

28. Drepturile referitoare la protecția minorităților naționale prevăzute de legislația românească sunt drepturi individuale conferite persoanelor care aparțin minorităților naționale, care de regulă au caracter facultativ și nu imperativ. De asemenea, indiferent de mărimea comunității etnice din care fac parte, persoanele care aparțin minorităților naționale se bucură de aceleași drepturi. Unele drepturi conferite prin legi speciale pot fi exercitate doar dacă o anumită comunitate etnică este prezentă într-un anumit număr într-

o unitate administrativ-teritorială, legislația română impunând anumite limitări în ceea ce privește aplicarea acestora. De asemenea, în multe cazuri, legislația națională referitoare la protecția minorităților naționale sau la promovarea limbii materne este lacunară, deși obligațiile asumate prin convențiile aferente sunt evidente, aplicarea lor este împiedicată de lipsa normelor de aplicare.

29. **Raportat la art. 3 pct. (1)** au avut loc o serie de incidente prin care cetățeni români aparținând minorității naționale au fost sancționați de autoritățile statului pentru că și-au asumat identitatea etnică. Astfel, cu titlu de exemplu prezentăm următoarele incidente:

- în data de 14 februarie 2012, cetățeanul român de etnie maghiară Horváth-Kovács Ádám a solicitat înregistrarea unui act de donație redactat în limba maghiară la registratura Școlii Generale nr. 2 din Târgu Mureș, prin care se consemna donația unor plăcuțe bilingve către unitatea de învățământ. Directorul școlii, Codruța Băciuț a refuzat înregistrarea pe motiv că adresa a fost redactată în limba maghiară, a chemat poliția pentru a îndepărta părintele. Poliția a scos părintele din unitatea de învățământ și l-a sancționat cu amendă contravențională în valoare de 500 de lei;
- în ianuarie 2013, președintele Consiliului Județean Covasna, Tamás Sándor, a fost amenințat cu moartea printr-un mesaj postat pe rețeaua de socializare Facebook de un cetățean din Iași. Președintelui Consiliului Județean Covasna i s-a transmis că dacă nu renunță la promovarea autonomiei Ținutului Secuiesc s-ar putea să fie victima unui accident de circulație;
- în data de 03.10.2013, cetățeanul Lakó Tünde s-a deplasat la Piața 22 Decembrie din municipiul Târgu Mureș cu intenția de a distribui în mod gratuit tăblițe bilingve româno-maghiare cu denumirea produselor vândute în piață. Inițiativa a fost motivată de lipsa inscripționării bilingve a produselor, obligație legală, nerespectată de administrația pieței. Administratorul imobilelor și piețelor din Târgu Mureș și Poliția Locală Comunitară l-au sancționat contravențional cu suma de 1.500 de lei pentru distribuire de pliante, fluturași fără autorizație din partea administrației publice locale;
- în decembrie 2013, Poliția Locală Comunitară din Târgu Mureș a aplicat sancțiunea amenzii contravenționale maximă, în valoare de 30.000 de lei Partidului Popular

Maghiar din Transilvania – filiala Târgu Mureș pentru arborarea steagului secuiesc pe clădirea sediului partidului. Valentin Bretfelean, șeful poliției comunitare a calificat steagul secuiesc ca fiind un produs publicitar arborat fără autorizație;

- în data de 24.12.2013, Landman Gábor, persoană cu dublă cetățenie română și olandeză, a însoțit un jurnalist olandez la Poliția Locală Comunitară din Târgu Mureș cu intenția de a solicita informații despre un caz de actualitate. S-a adresat persoanei de serviciu în limba maghiară, rugându-l să cheme un superior. Comunicarea în limba maghiară a fost refuzată, ulterior 3-4 persoane l-au luat cu forța și l-au încătușat, întrebându-l dacă “dorește revoluție,,. Landman a arătat că dorește doar respectarea legilor care îi acordă dreptul să utilizeze limba maternă, moment în care s-a făcut întuneric și a fost lovit. Translatorului i-a fost percheziționată geanta, aparatul foto și obiectele personale. Victima a depus plângere penală legată de incident;
- în decembrie 2014, pagina de socializare (facebook) a primarului din Sfântu Gheorghe, Antal Árpád, a fost invadată de comentarii antimaghiare grave, după ce deputatul antimaghiar Bogdan Diaconu a postat pe pagina sa de socializare o poză cu manifestările din Sfântu Gheorghe, cu următorul text: “În timp ce Antal Árpád dirijează maghiarii să cânte imnul, noi ne trezim că extremiștii maghiari dobândesc pentru Ungaria pământul românesc și noi nu facem nimic”;
- în aprilie 2015, Poliția locală a Municipiului Târgu-Mureș a aplicat amenzi contravenționale, în valoare de 5.000 de lei fiecare, împotriva voluntarilor organizației CEMO (care militează pentru asigurarea bilingvismului în județul Mureș) care au afișat denumirile străzilor bilingv (română și maghiară) pe imobile, cu acordul proprietarilor. Șeful poliției locale Valentin Bretfelean a calificat plăcuțele bilingve ca fiind materiale publicitare afișate fără autorizație și a declarat că va aplica sancțiunea amenzii contravenționale împotriva oricărei persoane care afișează denumirile străzilor bilingv;
- pe data de 13 februarie 2016, minora de 17 ani Sükei Katalin s-a prezentat la Unitatea de primire a urgențelor a Spitalulu Clinic de Urgență pentru Copii din Cluj-Napoca pentru a solicita servicii medicale ca urmare a unui accident pe care l-a suferit ca

pieton la trecerea regulamentară a unei artere rutiere. Chirurgul de gardă dr. Ioan Dobrescu a certat pacienta pentru că nu vorbește în mod corespunzător limba română, i-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare doar pentru că minora este de etnie maghiară. Ulterior, a fost necesară internarea într-un alt spital a minorei, care a suferit fracturi multiple ca urmare a trecerii unui autocar peste piciorul ei.

30. **În ceea ce privește respectarea art. 3 pct. 2** sesizăm o serie de încălcări sistematice și planificate în privința exercitării drepturilor comunității maghiare din județele Harghita, Covasna și Mureș, grupate în regiunea geografică a Ținutului Secuiesc.

Art. 3 pct. 2 din Convenția-cadru nu recunoaște drepturile colective dar consacră exercitarea drepturilor și libertăților ce decurg din principiile enunțate individual sau **în comun cu alții**.

De asemenea, Convenția-cadru nu recunoaște dreptul la autonomie dar recunoaște **ideea unei zone minoritare** în care consolidarea drepturilor bazate pe un **spațiu teritorial comun și o tradiție culturală și lingvistică comună** este posibilă. Acest lucru este consacrat prin recunoașterea de **“spații comune,** pentru minorități să-și exprime identitatea lor și de **a defini caracterul zonei în care trăiesc**. Această abordare este reflectată în art. 16 din Convenția-cadru care interzice reorganizări administrative teritoriale modificând proporțiile populației din arii locuite de persoane aparținând minorităților naționale.

31. Ținutul Secuiesc este o regiune istorică și geografică care acoperă județele Harghita, Covasna și parțial Mureș, locuită în proporție de peste 80% de maghiari. 38% (470.343 de persoane) dintre maghiarii din România trăiesc în această regiune. Ținutul Secuiesc este singura regiune din România în care maghiarii trăiesc compact, majoritari și care a supraviețuit, cu pierderi, politicilor de asimilare a regimului naționalist-comunist din epoca Ceaușescu.

Această comunitate are o tradiție istorică, culturală și economică într-un spațiu teritorial comun. Autoritățile române prin acțiuni sistematice **refuză dreptul la exprimarea identității acestei comunități maghiare compacte și recunoașterea dreptului de a defini caracterul zonei în care trăiesc**.

32. Interdicțiile privesc, cu titlul de exemplu, următoarele elemente identitare:

- recunoașterea și arborarea pe clădiri publice a steagului secuiesc, ca simbol regional etnic;
- dreptul de a intona în locuri publice Imnul secuiesc și Imnul maghiarilor;
- dreptul de a utiliza pentru produsele și serviciile regionale marca de Ținut secuiesc;
- dreptul de a arbora steagul maghiarilor;
- dreptul de asociere a persoanelor și a organizațiilor neguvernamentale în promovarea culturală și economică a Ținutului Secuiesc. Există hotărâri de instanță prin care se refuză acordarea personalității juridice unor asociații care conțin denumirea de Ținut Secuiesc în statut;
- dreptul de a finanța ziare, reviste locale în limba maghiară, fără obligația traducerii lor în totalitate în limba română;
- dreptul de a inscripționa pe frontispiciul clădirilor publice, cum ar fi a primăriilor denumiri tradiționale, de exemplu “casa orașului,, sau “casa comunei,,.

33. Instituția prefectului din județele Mureș, Covasna și Harghita au inițiat valuri de procese împotriva primarilor și președinților Consiliului Județean din Covasna și Harghita pentru a interzice elementele identitare maghiare mai sus amintite. Prefecții au emis circulare prin care au somat îndepărtarea elementelor identitare și au aplicat amenzi contravenționale.

O altă cale de interzicere a exprimării elementelor identitare sunt reprezentate de acțiunile în instanță formulate de persoane sau organizații neguvernamentale extremiste.

Practica instanțelor de judecată este una îngrijorătoare și încalcă dreptul la identitate a comunității maghiare din Ținutul Secuiesc.

34. Suntem în prezența unei discriminări directe pe criteriu etnic, deoarece în alte regiuni ale României, locuite în majoritate de români, se permite utilizarea identității culturale și definirea caracterului zonei în care aceste persoane locuiesc, inclusiv sub aspect etnic. Astfel, există județe, localități care au adoptat steaguri locale și regionale și utilizează

denumiri regionale geografice fără ca acestea să constituie unități administrativ teritoriale, cum ar fi: Bucovina, Țara Moșilor, Dobrogea, Oltenia, Banat, Năsăud etc. Statul român aplică un dublu standard pe criteriul etnic.

35. Situația este consemnată și în ultimul Raport ECRI privind România (al patrulea ciclu de monitorizare) pct. 168-170, respectiv în Raportul internațional pentru situația respectării drepturilor omului în România pe anii 2012, 2013, 2014 – al Departamentului de Stat al SUA.

ECRI recomandă ca autoritățile să asigure aplicarea principiului tratamentului egal privind etalarea și folosirea simbolurilor naționale și regionale și să remedieze orice încălcarea a acestuia.

36. Propuneri:

- elaborarea și adoptarea legii privind statutul minorităților naționale, care să cuprindă garanții efective pentru păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității etnice a minorităților naționale, potrivit standardelor internaționale. Proiectul de lege aflat în lucru în Parlament nu îndeplinește aceste standarde;
- încetarea actelor autorităților publice de sancționare a maghiarilor care își asumă identitatea etnică, sancționarea abuzurilor reprezentanților autorităților statului;
- încetarea reprimării sistematice a utilizării simbolurilor etnice și regionale a minorității maghiare în județele Harghita, Covasna și Mureș (Ținutul Secuiesc);
- asigurarea dreptului cetățenilor români aparținând minorității maghiare din Harghita, Covasna și Mureș (Ținutul Secuiesc) să-și exprime identitatea lor și de a defini caracterul zonei în care trăiesc.

Art.4.

1. Părțile se angajează să garanteze fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul la egalitate în fața legii și la egala protecție a legii. În această privință, orice discriminare bazată pe apartenența la o minoritate națională este interzisă.

2. Părțile se angajează să adopte, dacă este cazul, măsuri adecvate pentru a promova, în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și culturale, egalitatea deplină și efectivă între persoanele aparținând unei minorități naționale și cele aparținând majorității. Ele vor ține seama în mod corespunzător, în această privință, de condițiile specifice în care se află persoanele aparținând minorităților naționale.

3. Măsurile adoptate în conformitate cu paragraful 2 nu vor fi considerate acte de discriminare.

Observații:

37. Deși principiul egalității și al nediscriminării sunt garantate de Constituția României și de Ordonanța nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, întâlnim deseori fapte sau acte de discriminare bazate pe etnie sau limbă maternă. Datele statistice referitoare la activitatea în domeniul nediscriminării sunt incorecte, neexistând distincția între limbile minoritare și limba română, de exemplu în cazurile de discriminare bazată pe limbă.

38. Datele prezentate în Raportul de țară înaintat de statul român nu conțin însă solicitările referitoare la Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș, cele referitoare la inscripționările bilingve ale numelor străzilor, cele referitoare la îngrădirea utilizării simbolurilor comunității, cum ar fi steagul secuiesc, Ținutul Secuiesc, respectiv la declarațiile publice etc.

39. Cu titlu de exemplu prezentăm următoarele cazuri:

- *În ianuarie 2012, Bogdan Diaconu afirma într-o declarație de presă că a pune stema Ungariei pe liceele din România este totuna cu a afișa zvestica nazistă în școli. Ulterior, acesta a fost amendat de către CNCD pentru această declarație.*

- În iulie 2012, primarul Craiovei, Lia Olguța Vasilescu, după o vizită pe șantierele din municipiu, a rugat constructorii să angajeze muncitori craioveni în proporție de cel puțin 80%, considerând că nu este normal să se vorbească limba maghiară în condițiile în care acești muncitori maghiari lucrează pe banii craiovenilor. Declarația considerată nu doar discriminatorie, încălcă prevederile OG 137/2000 cât și prevederile Codului Muncii referitoare la interzicerea condiționării accesului la muncă de apartenența la o anumită etnie, ci și de natură naționalist-șovină, de instigare la ură, a fost reclamată la CNCD.
- În iulie 2013, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior pe pagina sa oficială afișează următoarea dispoziție imperativă: "Pentru programele din domeniul fundamental Sănătate care se desfășoară într-o altă limbă decât limba română, activitățile ce implică interacțiunea directă student-pacient se desfășoară numai în limba română. În concluzie, stagiile clinice se vor desfășura numai în limba română." Ulterior, UDMR a reclamat la CNCD faptul că ARACIS încalcă atât prevederile referitoare la OG.137/2000, cât și Legea educației naționale nr. 1/2011, cât și Legea 46/2003 privind drepturile pacientului.
- În domeniul ocupării, cotidianul Informația Zilei din județul Satu Mare a publicat începând cu data de 06 noiembrie 2013 următorul anunț publicitar, la cererea scrisă a doamnei Nistor Laura Larisa: "Angajăm vânzătoare pentru bijuterie, de preferat cu experiență în muncă, persoană tânără, aspect fizic plăcut. Excluz naționalitate maghiară.". Încălcând prevederile OG 137/2000 referitoare la condiționarea ocupării unui post prin anunț sau concurs, lansat de angajator ori de reprezentantul acestuia, de apartenența la o anumită rasă, naționalitate, etnie, UDMR a sesizat CNCD în acest caz.
- În noiembrie 2012, UDMR sesizează CNCD cu privire la constatarea comportamentului discriminatoriu al Acad. Prof. Dinu C. Giurescu care, îndemna printr-un mesaj populația de naționalitate română la vot cu motivația de a exclude Uniunea Democrată Maghiară din România din Parlament și de a „le da o lecție” într-un limbaj denigrator la adresă comunității maghiare (a se vedea copia textului respectiv în Anexa la prezenta). Mesajul domnului Giurescu a fost publicat, printre altele, de Foaia Transilvană Online și pe pagina de web <http://www.ziare-pe-net.ro/>, respectiv circulă în formă de scrisoare electronică. Mesajul acestuia având caracter

- de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură națională, a fost distribuit de către funcționarii unor instituții din administrație centrală.*
- *În decembrie 2014, Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Mureș, reprezentată de dr. Vasile-Liviu Oprea, prefectul județului Mureș, a solicitat în data de 25.10.2014. strămutarea cauzei ce forma obiectul dosarului nr. 1858/289/2014 în fața Judecătoriei Reghin la o instanță egală în grad, pe baza art. 37. alin (2) teza 1 din vechiul Cod de procedură civilă, ”pe motiv de bănuială legitimă determinată de faptul că nepărtinirea judecătorilor ar putea fi afectată datorită împrejurării pricinii, calității părților și a vrăjmășiilor locale specificului Mureș (în general al Ardealului) unde populația este evident formată și de etnici maghiari, iar etnicii maghiari în calitate de urmași ai grofilor unguri au revendicat vaste suprafețe de teren cu vegetație forestieră după autorii lor, în speță 9323 ha de pădure, situate pe Valea Mureșului Superior, solicitate după groful ungar Banffy Daniel.” Fapta încalcă prevederile art. 1 alin (2) lit. a) din Ordonanță care garantează în mod special dreptul persoanelor la un tratament egal în fața instanțelor judecătorești și a oricărui altui organ jurisdicțional.*
 - *În data de 10 iulie 2013, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat Academia Română în urma publicării a două studii în care se fac referiri discriminatorii la minoritatea maghiară. Ambele studii au fost coordonate de directorul Centrului European de Studii în Probleme Etnice (CESPE), Radu Baltasiu, și au stârnit controverse în rândul cercetătorilor. CNCD a fost sesizat de către cercetătorul Cristian Gojinescu, iar Consiliul a decis că afirmațiile "Elitele maghiare au chiar un aparat conceptual care denotă preocuparea pentru organizarea-influențarea proceselor demografice. Astfel, principala lor grijă este asigurarea 'reproducerii etnice maghiare'. Din acest punct de vedere, familiile mixte, în special acelea unde 'femeile maghiare nasc copii români' primesc o atenție specială" încalcă prevederile Ordonanței privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. Cercetătorul Cristian Gojinescu a fost ulterior demis, iar CNCD în decembrie, același an a decis că, desfacerea contractului de muncă venit ca o reacție la o petiție formulată către CNCD reprezintă victimizare potrivit art. 2, alin. (7) din O.G. 137/2000.*

40. În ceea ce privește studiul limbii române, rămâne un factor de discriminare, întrucât aceasta este predată pretutindeni la nivel de limbă maternă, indiferent de linia de studiu, indiferent de limba maternă a respectivului elev. În concret, problema este evidentă în cazul copiilor crescuți într-un mediu în care în perioada preșcolară se vorbește aproape exclusiv limba maghiară (cum ar fi, de pildă, județul Harghita, Covasna) și copiii sunt nevoiți să înceapă să învețe limba română ca și cum ar fi limba lor maternă, mai ales în situația în care programa școlară care include scriitori clasici și opere scrise într-o limbă română arhaică, dificilă și pentru vorbitorii nativi. Deși există prevedere legală care permite studierea limbii române de către minorități ca o limbă secundară, aceasta nu se aplică în practică. *Nu au fost elaborate nici manuale, nici metodologia în vederea aplicării legii respective.*
41. Neaplicarea prevederilor legale conduce la dificultăți majore în învățarea limbii române și cu siguranță nu ajută la dezvoltarea abilității de a vorbi fluent limba, de a purta o conversație în limba română. Această practică este puternic discriminatorie față de copii maghiari, cărora li se încalcă șansa de a învăța limba oficială la o vârstă fragedă. Învățarea limbii române, vorbirea fluentă a acesteia este în interesul copiilor maghiari, iar predarea adecvată a acesteia nu este asigurată, ceea ce generează probleme pe termen lung.
42. *Statul român nu a creat și implementat programe de meditații la materia limba și literatura română pentru elevi, cetățeni români aparținând minorității maghiare. Astfel de programe sunt implementate de asociații și fundații cu finanțare din partea Guvernului Ungariei în județele Harghita și Covasna. Procentul elevilor maghiari care au promovat examenul de bacalaureat la materia limba și literatura română a crescut substanțial din rândul celor care au beneficiat de programul de meditații.*
43. La nivel legislativ, amintim Codul de procedură penală care prevede în mod imperativ traducerea în scris într-o limbă pe care părțile o înțeleg doar a rechizitoriului, restul actelor fiind traduse verbal de către un interpret. În oglinda principiului efectului util, se încalcă dreptul la apărare al învinutului și al inculpatului, respectiv dreptul la un proces echitabil al celorlalte părți.

De asemenea, în justiție, actele în procedura civilă și în contencios administrativ sunt înregistrate în limba maghiară doar dacă sunt însoțite de traducere autorizată, care se realizează pe spezele celui interesat. România și-a asumat prin ratificarea Cartei limbilor minoritare și regionale obligația de a permite, în mod gratuit, utilizarea limbii maghiare în procedura civilă și în cea de contencios administrativ, inclusiv prin înregistrarea de acte.

44. Potrivit art. 12 din Codul de procedură penală, în fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele de procedură întocmindu-se în limba română.

45. La nivelul instanțelor sau organelor de cercetare, același principiu de egalitate deplină și efectivă este nesocotit, de exemplu în multiple cazuri, Parchetul de pe lângă Judecătoria Miercurea-Ciuc a refuzat să înregistreze denunțul, plângerea fiind redactată în limba maghiară.

46. Uniunea Democrată Maghiară din România a propus ca legea de punere în aplicare a Codului de procedură penală să prevadă în mod clar că persoanele aparținând unor minorități naționale care pe raza anumitor judecătorii, tribunale sau curți de apel au o pondere de peste 20% din populație să aibă dreptul să depună cereri și înscrisuri în limba maternă, să-și poată folosi limba maternă, la cerere în fața instanței, iar asigurarea acestui drept să se realizeze pe cheltuielile statului. Totodată, pentru a se putea asigura în practică folosirea acestui drept, la aceste instanțe să fie numiți, respectiv angajați, după caz, și magistrați și personal auxiliar care cunosc limba respectivă. Amendamentele nu au fost acceptate.

47. Propuneri:

- monitorizarea sistematică, la nivel național și local a cazurilor de discriminare;
- sancționarea cazurilor de discriminare;
- întocmirea rapoartelor anuale privind rezultatele activităților de monitorizare și luarea în evidență a cazurilor de discriminare, respectiv publicarea acestor rapoarte;
- consolidarea poziției Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și/sau înființarea de filiale/sedii secundare regionale;
- aplicarea de politici publice pentru predarea nediscriminatorie a limbii oficiale a statului pentru elevii aparținând minorității maghiare;
- asigurarea efectivă a utilizării limbii materne în justiție.

Art.5.

1. Părțile se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural.

2. Fără a se aduce atingere măsurilor luate în cadrul politicii lor generale de integrare, părțile se vor abține de la orice politică ori practică având drept scop asimilarea persoanelor aparținând minorităților naționale împotriva voinței acestora și vor proteja aceste persoane împotriva oricărei acțiuni vizând o astfel de asimilare.

Observații:

48. Prevederile Convenției-cadru referitoare la protejarea și promovarea culturii minorităților naționale sunt de mult ori încălcate chiar de către instituțiile publice care ar trebui să garanteze aplicarea acestora.

49. *Arborarea steagului secuiesc², simbol al comunității secuilor, a fost interzisă, la inițiativa prefecturii, de către instanțele judecătorești. Actualmente, există zeci de asemenea procese în curs împotriva unor autorități locale din zonă, aproape toate fiind inițiate de prefectii județelor Harghita și Covasna.*

50. *În decembrie 2013, Consiliul Național al Maghiarilor din Transilvania – organizație neguvernamentală - a primit o amendă substanțială pentru arborarea drapelului secuiesc, pe motiv că era vorba de un steag publicitar neaprobat în interpretarea Poliției Locale din Târgu Mureș. Ulterior, amenda a fost anulată de către instanța competentă.*

51. În ceea ce privește stadiul retrocedării imobilelor, preluate abuziv în perioada comunistă, deși noi reguli privind procedurile de retrocedare și de compensare au intrat în vigoare în mai 2013, timp de doi ani procesul de retrocedare a imobilelor către culte a fost încetinit

² Comunitatea secuilor face parte din comunitatea maghiară, fiind preponderent prezentă în trei județe în centrul țării, fiind majoritară în județul Harghita (84,4%), în Covasna (73,6%) și într-un număr ridicat în județul Mureș.

de anumite prevederi legale necorespunzătoare.³ Drept urmare, multe cereri de retrocedare sunt încă nerezolvate.

52. *Amintim Biblioteca Batthyaneum și Institutul de astronomie pentru care, deși CEDO a amendat România⁴ pentru motivul tergiversării nemotivate a dosarului de retrocedare, dosarul a fost soluționat de către Comisia Specială de Retrocedare abia în 2015, respingându-se cererea cultului religios.*
53. *În noiembrie 2014 Colegiul Miko din Sfântu Gheorghe a fost renaționalizat, iar cei trei membri ai comisiei de retrocedare au fost condamnați pentru săvârșirea de fapte penale. Prin sentința definitivă și irevocabilă a instanței de judecată, imobilul restituit în 2003 Bisericii Reformate a fost trecut din nou în proprietatea statului, iar membrii comisiei au fost condamnați pentru abuz în serviciu, în ciuda probelor existente la dosar. Considerăm această decizie un caz concret de renaționalizare a unui imobil preluat în mod abuziv în perioada comunistă.*
54. *În timp ce în continuare aproape 10 000 de cereri de retrocedare ale bisericilor, respectiv peste 1300 de cereri ale comunităților etnice sunt nesoluționate, Biserica Ortodoxă a fost beneficiarul mai multor hotărâri de guvern prin care imobilele aflate pe teritoriul Ținutului Secuiesc au fost trecute în administrarea Bisericii. Prin OUG nr. 114/2003, guvernul a dat Bisericii Ortodoxe în folosință gratuită Complexul Hotelier Bradul, CNCD fiind sesizat de către mai multe persoane pe motiv că prin această ordonanță, guvernul a discriminat, pe criteriu religios, comunitatea maghiară. CNCD a considerat că sesizarea este întemeiată.*
55. *În aprilie 2015 Prefectura Covasna a sancționat cu amendă contravențională Partidul Civic Maghiar pentru intonarea imnului maghiar într-un spațiu public, încălcându-se dreptul liberei exprimări a culturii comunității maghiare.*

³ Art.42 din Legea 165/2013 prevedea că la solicitarea deținătorilor actuali care doresc menținerea afecțiunii de utilitate publică pe o perioadă de 10 ani pentru imobilele notificate de către culte, guvernul va adopta o hotărâre prin care va stabili imobilele care cad sub incidența acestui articol. Dovedindu-se o procedură greoaie, abia după doi ani a fost amendată legea, revenindu-se la procedura inițială, prin care Comisia Specială de Retrocedare urmează să stabilească de la caz la caz oportunitatea menținerii afecțiunii de utilitate publică a imobilelor retrocedate.

⁴ http://www.echr.coe.int/Documents/CLIN_2012_09_155_ENG.pdf, pag.22

56. Considerăm că un element important al menținerii culturii este predarea istoriei și tradițiilor comunității. Deși există o garanție legală în acest sens, planul de învățământ, metodologia aferente predării istoriei și culturii minorităților sunt elaborate în limba română.
57. *De asemenea, încă din anul 2103, manualul de istorie al secuilor, realizat de către consiliile județene din Covasna și Harghita cu implicarea unor istorici renumiți, a fost interzis în școli, încalcându-se astfel principiile elementare ale păstrării și promovării culturii ale oricărei comunități.*
58. *În ianuarie 2012, persoane neidentificate au vandalizat unul dintre cele mai importante monumente istorice ale Clujului, statuia lui Matei Corvin, vopsind pe aceasta mesaje jignitoare, ofensatoare la adresa comunității maghiare. Deși poliția a fost sesizată, cei responsabili de actele de vandalism, nu au fost trași la răspundere. În același an, imobilele pe strada clujeană Ioan Bob au fost vandalizate și măzgălite cu mesaje jignitoare la adresa maghiarilor. Și în acest caz a fost sesizată poliția, însă cei responsabili nu au fost identificați.*
59. *În 2010, formațiunea Noua Dreaptă a organizat un miting la Cluj Napoca la care membrii săi au scandat lozinci ce instigă la ură, au rostit mesaje ofensatoare la adresa comunității maghiare și au afișat pancarte cu însemne naziste. S-a depus plângere împotriva lor la poliție. Tot în 2010, deși primăria Tîrgu Mureș a retras autorizația emisă anterior, formațiunea Noua Dreaptă a defilat cu aceleași mesaje ofensatoare, și deși adunarea nu mai avea autorizație, formațiunea nu a fost amendată de către Jandarmerie, motivându-se că nu s-a tulburat liniștea publică. În martie 2013, la Arad, de ziua națională a maghiarilor de pretutindeni, membrii Noii Drepte au încercat să ardă steagul maghiar, însă datorită condițiilor meteo, fapta lor a rămas la nivel de tentativă.*
60. Statul român a dezvoltat o practică în a transmite în proprietate sau în administrare bunuri mobile și imobile Bisericii Ortodoxe Române în unități administrativ teritoriale locuite majoritar de etnici maghiari, generând sentimentul aplicării unor politici de asimilare. Astfel, pe data de 18.12.2013 Guvernul României adoptă Ordonanța de Urgență nr. 114 prin care transferă dreptul de administrare a Complexului Hotelier Bradul proprietate a statului, situat în localitatea Covasna, jud. Covasna, Episcopiei Ortodoxe Române a

Covasnei și Harghitei. În motivarea OUG nr. 114/2013 Guvernul României afirmă că Biserica Ortodoxă Română este o instituție fundamentală a statului român, încălcând principiul separației între stat și culte, discriminând celelalte culte recunoscute de lege. Practica Guvernului României de a acorda în proprietate sau în administrare Bisericii Ortodoxe Române constituie o formă de discriminare dar și o formă de promovare a unor politici de asimilare etnică prin acordarea de proprietăți însemnate în regiuni locuite majoritare de maghiari. În cazul prezent 75% dintre locuitorii Covasnei sunt maghiari.

61. Propuneri:

- implementarea de politici publice care urmăresc educarea populației în spiritul respectului reciproc și al acceptării diferențelor etnice;
- respectarea de către autoritățile statului a simbolurilor minorității naționale maghiare;
- abținerea de la adoptarea unor decizii ale autorităților publice care pot avea ca efect asimilarea minorității etnice maghiare;
- clarificarea legislativă a situației bunurilor preluate în mod abuziv de la cultele religioase și de la instituțiile de învățământ, sociale și culturale care au aparținut acestora.

Art.6.

1. Părțile vor încuraja spiritul de toleranță și dialogul intercultural și vor lua măsuri efective pentru promovarea respectului reciproc, înțelegerii și cooperării dintre toate persoanele care trăiesc pe teritoriul lor, indiferent de identitatea etnică, culturală, lingvistică ori religioasă a acestora, îndeosebi în domeniile educației, culturii și al mijloacelor de informare.

2. Părțile se angajează să ia măsuri corespunzătoare pentru a proteja persoanele care ar putea fi victime ale amenințărilor sau actelor de discriminare, ostilitate sau violență, datorită identității lor etnice, culturale, lingvistice sau religioase.

Observații:

62. Discursul de ură și mesajele discriminatorii transmise de către politicieni, de formatori de opinie și jurnaliști sunt destul de frecvente. În media, Consiliul Național al Audiovizualului este organul abilitat să constate și să sancționeze astfel de declarații dar de cele mai multe ori nu există consecințe juridice ale acestor fapte.

63. Cu titlu de exemplu:

- *în emisiunea „Lumea lui Banciu” de pe canalul de televiziune B1 din data de 12.03.2013, prezentatorul emisiunii, Radu Banciu, a ținut un discurs defăimător, umilitor, pe un ton național-șovin la adresa comunității maghiare din Transilvania și la adresa cardinalului Erdő Péter, folosindu-se în mod abuziv de natura „protectoare” de pamflet a emisiunii.⁵*

⁵ Citate din emisiune:

21:12 – „ei [maghiarii] economic sunt bătă, da? Toți maghiarii ăștia care au ajuns la putere sau în față – au ieșit în față, îs niște mediocrii, ei n-au soluții”.

22:39 – “deci va fi un cuib de ăsta – de hoți”

23:30 – „faptul că se va cânta numa-n ungurește pe stradă și că nu vei mai avea voie să intonezi imnul României acolo”

24:11 – „da’ steagul României n-ai voie să-l afișezi”

24:48 – „acuma eu nu – cu tot respectu’ – nu pot să-i asemăn pe secui cu corsicani, da? Că voi n-aveți nicio istorie, pe când ei într-adevăr au făcut ceva.”

26:57 – „deci va veni la un moment dat o ploieșteancă, să vadă un ungur din ăla, un Istvan d-ăla cu mustață [...], păi ăia [ungurii/secuii] o vor bate că a vorbit în românește.”

- *În ianuarie 2013, în emisiunea Sinteza Zilei, prezentatorul emisiunii Mihai Gâdea a declarat că pagina de internet a Consiliului Județean Harghita nu are versiune în limba română, utilizându-se în probarea afirmațiilor sale de o imagine prelucrată de către colaboratorii săi. Active Watch, în urma emisiunii, a sesizat CNA.*

64. La nivelul forului legislativ, au apărut frecvent inițiative legislative menite să aducă atingere toleranței și dialogului interetnic și principiului nediscriminării pe motive etnice, limbă, religie și care, prin mediatizarea excesivă, contribuie la creșterea tensiunilor dintre români și maghiari.

65. *Cu titlu de exemplu:*

- *parlamentarii Valer Marian și Octavian Petric au anunțat inițierea unui act normativ intitulat Legea loialității față de limba română, potrivit căreia ar urma să fie sancționați cei care nu folosesc limba română în instituțiile publice, dar și în farmacii sau magazine, în ciuda celor asumate de România prin diversele convenții internaționale.*
- *de asemenea, un proiect legislativ din februarie 2016 al deputatului Bogdan Diaconu propune interzicerea utilizării limbii materne atât în relația cu instituțiile publice, cât și în cadrul ședințelor consiliilor locale sau județene, etc. Proiectul legislativ a trecut tacit de Camera Deputaților, camera decizională fiind Senatul. Propunerea legislativă interzice totodată folosirea limbii materne în cadrul ședințelor consiliilor locale și județene, respectiv a oricăror întâlniri oficiale, a afișării denumirilor de instituții publice, localități, străzi și locuri publice din România, a informațiilor publice în altă limbă decât limba română, respectiv interzice condiționarea angajării funcționarilor plătiți de la buget de stat în funcție de cunoașterea unei limbi a minorităților. Contravenind tuturor angajamentelor internaționale în domeniul protecției drepturilor minorităților etnice pe care România și le-a asumat și*

28:13 – “Vedeți ce limbaj scurt au și cât de rudimentari sunt?”

28:16 – “Fac pariu cu orice, cu oricine în momentu’ ăsta, că dacă un român se duce neostentativ, pur și simplu [...], într-un weekend la munte, în județul Covasna – nici nu știe prostu’ că acolo se vorbește în maghiară – și are steagul României undeva în mașină [...], îi sparg ăia mașina, bă. Păi, e voie să faceți așa ceva? Dacă vine secuicul cu mașina de Covasna la București, aicea, și îi sparg unii mașina, intervin toți ăștia, inclusiv ăla, cardinalul ăla maghiar – este unu’ Emre nu-știu-cum, sau nu știu cum dracu’ îl cheamă. Mă, da dacă iese ăla papă, am putea să plecăm în altă... pe-un alt continent, pe o altă planetă. Da’ cică n-are carismă, ăsta-i norocu’ nostru, că n-are carismă, mi se pare fabulos. Cum ar fi bă, ca pe un papă să-l cheme Istvan, apropo?”

- Constituției, propunerea legislativă dorește să abroge și normele legale interne care asigură exercitarea drepturilor minoritare.*
- *același deputat propune printr-un proiect legislativ declararea UDMR drept organizație ilegală, anti-constitutională și anti-statală, și solicită ca patrimoniul organizației să fie utilizat pentru organizarea de cursuri de limba română pentru membrii comunității maghiare.*
 - *alte asemenea propuneri legislative s-au depus (septembrie 2015) de către deputatul Daniel Vasile Ojdea, care prin modificarea Legii audiovizualului vrea să impună condiții suplimentare realizării emisiunilor tv în limbile materne ale minorităților.*
 - *propunerile legislative referitoare la posibilitatea utilizării limbii materne în raport cu unele autorități, cum ar fi Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării(2015), ori cele referitoare la soluționarea petițiilor(2014), sunt avizate negativ de către Guvern, respinse de către comisiile de specialitate și cel mai probabil vor fi respinse și de către camera decizională a Parlamentului.*

66. Au avut loc declarații antimaghiare din partea politicianilor, cum ar fi:

- pe data de 4 iunie 2014, senatorul PNL de Bihor, Cristian Bodea în conferință de presă, a avut următoarea declarație antimaghiară: „Nu înțeleg de ce maghiarii din România vomită dacă folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să învețe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/și a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-și poate permite să violeze statul român și să abuzeze de toleranța românilor”. <http://bihorstiri.ro/smen-udmr-vazut-de-bodea-vor-ca-fiecare-institutie-a-statului-sa-aiba-cel-putin-un-angajat-maghiar/>

67. S-au semnalat cazuri și în sistemul **de sănătate**, cu toate că art. 8 din Legea 46/2003 privind drepturile pacientului, conform căreia pacientul are dreptul de a fi informat - în cazul în care nu cunoaște limba română - în limba maternă ori în limba pe care o cunoaște sau, după caz, se va căuta o altă formă de comunicare. *Astfel:*

- *în pofida existenței unui cadru legal, în data de 13 februarie 2016 Sükei Katalin, elevă de 17 ani din Covasna a fost trasă la răspundere de dr. Ioan Dobrescu pentru faptul că nu vorbește limba română, cu toate că trăiește România. Medicul a refuzat traducerea dialogului cu pacienta și părinții acesteia, ignorând obligațiile legale de a aduce a comunica diagnosticul și tratamentul într-o limbă cunoscută de pacientă.*

68. Discursul antimaghiar a fost prezent în sport la meciurile de fotbal, hochei și baschet. Astfel:

- *în martie 2013, cu ocazia meciului de fotbal CFR Cluj – Rapid București din prima ligă națională, suporterii oaspeți au ars pe stadion un steag al maghiarilor;*
- *în 26 martie 2013, cu ocazia meciului de fotbal Olanda-România, suporterii României au afișat mesaje antimaghiare;*
- *în aprilie 2013, cu ocazia meciului internațional de handbal feminin HCM Vâlcea din România – Győr Audi Eto din Ungaria, au avut loc mai multe gesturi antimaghiare, printre care sportiva română Nicoleta Grasu a pozat cu picioarele pe tricoul handbalistei maghiare Anita Görbicz;*
- *în 6 septembrie 2013, cu ocazia meciului de fotbal România-Ungaria din preliminare Cupei Mondiale, spectatorii au scandat minute în șir mesajul: “Afară, afară cu ungurii din țară,,;*
- *pe 16 martie 2014, cu ocazia meciului de fotbal FCSB Steaua – Gaz Metan Mediaș din prima ligă națională, suporterii echipei gazde au scandat în minutul 20 “E România, nu-i țara voastră, și ne p... pe Ungaria voastră!,, în minutul 14 au început să scandeze “Afară, afară cu ungurii din țară!,,. De asemenea suporterii au afișat următorul mesaj: “Plecați în morții voștri în țara voastră! Nicio fărâcă de pământ noi nu vă dăm,,;*
- *în noiembrie 2014, cu ocazia meciului de fotbal FC Petrolul – Gaz Metan Mediaș din liga națională s-au scandat mesaje antimaghiare: “Afară, afară cu ungurii din țară!,,;*
- *în data de 14 februarie 2015, cu ocazia meciului internațional de rugby România – Spania, organizat la Cluj-Napoca, spectatorii au afișat un mesaj cu următorul conținut: “ Numele este Cluj – Napoca: ori îl acceptați, ori plecați!,,. Mesajul a venit ca reacție la decizia de primă instanță a Judecătoriei Cluj-Napoca prin care obliga primăria să înscripționeze și în limba maghiară denumirea localității;*

- *în decembrie 2015, cu ocazia meciului de fotbal FC Dinamo – CSMS Iași din liga națională, suporterii gazdelor au scandat minute în șir mesajul: “Afară, afară cu ungurii din țară!,,.*

69. Discursul de ură și inițiativele publice de limitare a drepturilor minorității maghiare nu au fost urmate de reacții de condamnare a persoanelor aflate în funcții de demnitate publică sau a formatorilor de opinie.

70. Propuneri:

- sancționarea discursului de ură, mai ales în cazul formatorilor de opinie și a persoanelor care sunt în funcții de demnitate publică, respectiv funcții publice;
- condamnarea publică a discursului de ură de către formatorii de opinie și de persoanele care se află în funcții publice;
- luarea de măsuri împotriva discursului de ură din sport;
- aplicarea de campanii pentru prevenirea discursului de ură.

Art.7.

Părțile vor asigura respectarea drepturilor fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, la libertatea de expresie și la libertatea de gândire, conștiință și religie.

71. Libertatea de întrunire și de asociere pașnică a cetățenilor aparținând comunității maghiare a suferit anumite limitări din partea autorităților locale dar și a altor organe ale statului.

Astfel, amintim:

- *refuzul din 2013 al Primăriei Târgu-Mureș de a acorda autorizație pentru organizarea unui eveniment menit să promoveze cultura comunității maghiare din oraș, respectiv să faciliteze accesul celorlalți la valorile, tradițiile și cultura acestei comunități, primăria motivându-și decizia prin faptul că consideră a fi interzis organizarea un eveniment exclusiv maghiar.*
- *în martie 2015, primarul municipiului Dorin Florea a refuzat autorizarea manifestațiilor ce urmau a fi organizate pe 10 martie 2015 cu ocazia “Zilei Libertății Secuilor,,;*
- *în martie 2016, jandarmeria română a aplicat peste 80 de sancțiuni contravenționale împotriva participanților la marșul organizat la data de 10 martie 2016, în Târgu Mureș, cu ocazia “Zilei libertății secuiești,,.*

Autoritățile statului aplică standarde duble pe criterii etnice în aplicarea legilor privind dreptul de întrunire. Astfel, deși au existat plângeri, autoritățile publice din Sfântul Gheorghe (Covasna) nu au aplicat nicio sancțiune împotriva membrilor organizației Noua Dreaptă cu ocazia mitingului organizat în data de 1 decembrie 2013 și 2014, deși s-au scandat lozinci antimaghiare, s-au afișat simboluri fasciste și legionare și nu s-a respectat traseul aprobat al mitingului.

De asemenea, autoritățile din Târgu Mureș nu au aplicat nicio sancțiune membrilor organizației Noua Dreaptă care au organizat un marș fără autorizație în anul 2010 în localitatea în cauză, motivându-se de Jandarmerie că nu s-a tulburat liniștea publică.

72. Există din ce în ce mai multe semnale care exprimă o tendință a autorităților române de a **îngrădi dreptul la asociere** a comunității maghiare. Astfel:

- în 11 februarie 2016, Curtea de Apel Mureș a respins înregistrarea Asociației Pro Turismo Terrae Sicularum menținând decizia primei instanțe, arătând că Ținutul Secuiesc nu este o unitate administrativă legal recunoscută în România.

Și în acest caz suntem în prezența unor standarde duble, discriminatorii pe criterii prezumate etnice, deoarece instanțele au acordat personalitate juridică nenumăratelor organizații neguvernamentale din regiunile istorice locuite în majoritate de români, cum ar fi Bucovina, Banat, Țara Moșilor, Țara Hațegului etc.

73. **Libertatea de expresie a reprezentanților** aleși ai comunității maghiare a fost afectată, existând intimidări și tentative de limitare a acestui drept fundamental:

- în ianuarie 2013, președintele Consiliului Județean Covasna, Tamás Sándor, a fost amenințat cu moartea printr-un mesaj postat pe rețeaua de socializare Facebook de un cetățean din Iași. Președintelui Consiliului Județean Covasna i s-a transmis că dacă nu renunță la promovarea autonomiei Ținutului Secuiesc s-ar putea să fie victima unui accident de circulație;
- În 2013, UDMR împreună cu Consiliul Național al Secuilor a organizat un marș pașnic pentru autonomia Ținutului Secuiesc. Deputatul Bogdan Diaconu a depus o plângere la poliție în vederea sancționării organizatorilor, întrucât considera că marșul este de fapt un atentat la unitatea statului și la ordinea constituțională.
- în 15 decembrie 2014, DIICOT a demarat din oficiu o anchetă penală pentru Procurorii DIICOT s-au sesizat din oficiu cu privire la faptul că în data de 13.12.2014, de la tribuna Consiliului Reprezentanților Unionali (CRU) al Uniunii Maghiare din România (UDMR) de la Târgu Mureș au fost făcute declarații susceptibile de a întruni elementele infracțiunii prevăzute de art. 206 Cp săvârșită în condițiile Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului", se arată în comunicatul DIICOT. Procurorii s-au sesizat după ce primarul din Sfântu Gheorghe, Antal Arpad a declarat, la reuniunea UDMR de la Târgu Mureș, că în cazul în care prim-ministrul nu îl va instrui pe prefectul de Covasna să lase în pace

maghiarii, atunci în Secuime ar putea izbucni un conflict similar celui din martie 1990, de la Târgu-Mureș, când 5 oameni au murit, iar sute au fost răniți.

La rândul său, liderul UDMR, Kelemen Hunor, a făcut, tot la Târgu Mureș, o declarație și mai gravă: "Trebuie să continuăm pe această cale pas cu pas pentru a recupera pământul natal. Această alianță (UDMR) a fost creată acum 25 de ani ca să lucreze pentru noi și după 25 de ani e nevoie de această alianță";

- în decembrie 2014, pagina de socializare (facebook) a primarului din Sfântu Gheorghe, Antal Árpád, a fost invadată de comentarii antimaghiare grave, după ce deputatul antimaghiar Bogdan Diaconu a postat pe pagina sa de socializare o poză cu manifestările din Sfântu Gheorghe, cu următorul text: "În timp ce Antal Árpád dirijează maghiarii să cânte imnul, noi ne trezim că extremiștii maghiari dobândesc pentru Ungaria pământul românesc și noi nu facem nimic,,.
- În 2015, deputatul Daniel Vasile Oajdea a inițiat o propunere legislativă prin care solicită subtitrarea în limba română a fiecărei emisiuni difuzate în limba română, inclusiv traducere simultană pentru emisiunile în direct, deoarece domnia sa consideră că prin emisiunile în limba maghiară se promovează valori culturale anti-europene și antiromânești, inclusiv promovarea unei autonomii pe criterii etnice.
 - în data de 3 martie a.c., președintele României Klaus Iohannis i-a retras Ordinul "Steaua României" simbolului Revoluției române, Tőkés László pentru o delcarație din 27 iulie 2013 în care acesta susținea că asemenea poziției Austriei față de comunitatea de limbă germană din Italia și asemenea României, care în mod just își ridică vocea pentru apărarea drepturilor comunității românilor din Moldova, din Ucraina sau din Serbia, și Ungaria are dreptul – ba chiar obligația constituțională – să protejeze comunitățile maghiare de dincolo de granițele ei.
 - în data de 22 octombrie 2014, la o emisiune difuzată pe canalul TVR1, între orele 21.00-22.00, într-o emisiune electorală, după ce reprezentantul Uniunii Democratice Maghiare a salutat auditoriul atât în limba română, cât și în limba maghiară, Gheorghe Funar candidat la președinția României, a afirmat următoarele: „spuneți-i colegului de platou din dreapta mea că trăim în România, limba oficială este română și la București, este urmaș al limbii primordiale pe plantetă, vă rog să nu mai folosească niciun cuvânt în limba cailor, limba oficială a României este limba

română.”; „Suntem în România, la Budapesta se poate vorbi, mâine este a treia zi națională a Ungariei, poate vorbi ungurește acolo, aici vorbește românește. Dacă eu sunt președintele României, vă asigur că nu se va mai vorbi în limba maghiară nimeni, nici la televiziunea română”.

74. Evenimentele sportive sunt deopotrivă umbrite de anumite abuzuri ale organelor abilitate cu menținerea ordinii. Astfel,

- în data de 01.04.2013, în timpul meciului de baschet dintre CS Universitatea Alba Iulia și AIC Sepsi SIC, în cadrul semifinalei de baschet feminin la turneul Final 4 al Cupei României, jandarmii au evacuat un suporter al echipei Sepsi SIC pe motivul că acesta a fluturat un steag secuiesc. În afară de acel steag secuiesc în sală a fost și steagul american. Jandarmii au invocat comportamentul neadecvat al suporterului, argument pe care nu l-au putut susține cu dovezi. Considerându-se că cele întâmplate încalcă dreptul suporterului la libertatea de opinie și de exprimare, drept protejat prin art. 1 și detaliat prin art. 2 din O.U.G. 137/2000, a fost sesizat CNCD pentru a se pronunța.

75. Propuneri:

- asigurarea libertății de întrunire, asociere pentru cetățenii români aparținând minorității maghiare;
- sancționarea abuzurilor încălcărilor libertății de întrunire și asociere;
- asigurarea libertății de exprimare;
- pregătirea funcționarilor publici și a magistraților în domeniul drepturilor minorităților naționale.

Art.8.

Părțile se angajează să recunoască fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a-și manifesta religia sau credința sa și dreptul de a înființa instituții, organizații și asociații religioase.

Observații:

76. Reiterăm problema restituirii imobilelor confiscate de la instituțiile, organizațiile înființate de către asociațiile religioase.

În 2013, UDMR a propus modificarea legislației privind retrocedarea unor bunuri care au aparținut cultelor religioase din România, în sensul de a admite dreptul cultelor de a solicita și a de a li se restitui imobile care au fost preluate în mod abuziv de la structuri educaționale, caritative etc, fondate de către bisericile în cauză conform propriului statut ori conform legislației în vigoare la data constituirii acestora, propunerea legislativă a fost respinsă de către Senat, iar din 2013 este blocată în Camera Deputaților.

Art.9.

1. Părțile se angajează să recunoască faptul că dreptul la libertatea de expresie a fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale include libertatea de opinie și libertatea de a primi și a comunica informații sau idei în limba minoritară, fără ingerințe ale autorităților publice și independent de frontiere. Părțile vor veghea ca, în cadrul sistemelor lor legislative, persoanele aparținând unei minorități naționale să nu fie discriminate în accesul la mijloacele de informare.

2. Paragraful 1 nu împiedică părțile să utilizeze un regim de autorizare, nediscriminatoriu și fondat pe criterii obiective, pentru societățile de radio sonor, televiziune și cinema.

3. Părțile nu vor crea obstacole în calea înființării și utilizării mijloacelor de informare scrisă de către persoanele aparținând minorităților naționale. În cadrul legal organizat pentru radioul sonor și televiziune, ele vor veghea ca, în măsura posibilului și ținând seama de prevederile paragrafului 1, persoanelor aparținând minorităților naționale să le fie acordată posibilitatea de a-și crea și utiliza propriile mijloace de informare.

4. În cadrul sistemului legislației lor, părțile vor adopta măsuri adecvate pentru facilitarea accesului persoanelor aparținând minorităților naționale la mijloacele de informare, pentru promovarea toleranței și pentru a permite pluralismul cultural.

Observații:

77. Deși în România atât televiziunea cât și radioul național dispun de numeroase canale de difuzare și echipament tehnic performant, respectiv resurse materiale și umane corespunzătoare, **asigurarea funcționării redacțiilor de limbă maghiară este de cele mai multe ori deficitară**, dezavantajată, confruntându-se zilnic cu numeroase dificultăți în desfășurarea activității acestora.

Concluziile formulate mai jos sunt general-valabile pentru redacțiile maghiare atât ale studiourilor de radio, cât și a celor de televiziune:

- redacțiile minorităților naționale nu au niciun fel de autonomie, iar din punct de vedere administrativ nu au atribuții proprii și nu dispun deloc de resurse materiale proprii. Toate aceste aspecte depind strict de conducerea centrală din București, fapt care îngreunează mult desfășurarea activității în condiții optime a studiourilor

- regionale. Soluția optimă ar fi garantarea unui statut juridic și independent pentru redacțiile regionale, alocarea unui buget propriu echitabil, care să țină cont de durata spațiilor de emisie și de necesitățile specifice fiecărui studio în parte.
- lipsește în totalitate formarea profesională în limba maternă. Ar fi necesară asigurarea posibilității de formare continuă și permanentă în limba maternă.
 - nu se efectuează o evaluare a audienței emisiunilor în limba minorităților naționale nici de către Societatea Română de Radio, nici de Societatea Română de Televiziune. Nu există niciun sondaj relevant cu privire la nivelul de audiență și de preferințe a emisiunilor difuzate de RRA și TVR în limbile minorităților naționale.
 - se poate constata că România respectă doar parțial și într-un mod formal și superficial prevederile cuprinse în Carta Europeană a limbilor regionale și minoritare, mai ales în domeniul informării publice prin mass media.

78. În ce privește **presa scrisă**, practica instanțelor de judecată încalcă standardele internaționale în domeniu. Astfel, prin Sentința Civilă nr. 600 din 21.02.2014 Curtea de Apel București constantă caracterul discriminatoriu al faptei unei autorități locale (Primăria și Consiliul local Remetea din județul Harghita) de a finanța și edita un ziar local "Képes Vagyok,, – "Sunt capabil,, exclusiv în limba maghiară, arătându-se că se încalcă astfel statutul de limbă oficială a limbii române. Instanța de judecată nu recunoaște dreptul autorităților locale de a finanța și edita un organ de presă local.

Instanța de judecată impune traducerea ziarului editat în limba maghiară și în limba oficială a statului. Această sarcină depășită conduce la imposibilitatea finanțării și editării unui ziar local în limba maghiară, încălcând grav tratatele internaționale în domeniu.

79. Într-o altă decizie similară, Curtea de Apel București prin Sentința Civilă nr. 2991 din 08.10.2013 obligă Primăria Borsec din județul Harghita să traducă ziarul local "Források,, editat în limba maghiară și în limba oficială a statului. Ziarul care apare lunar este editat de o organizație neguvernamentală și finanțată de Primăria și Consiliul local Borsec.

În ambele situații reclamantul este un cetățean român cu reședința în afara celor două localități, mai precis în Spania.

80. Practica instanțelor de judecată **impun condiții excesive, generând o interpretare distorsionată a standardelor în domeniu, având ca efect imposibilitatea finanțării și editării unor ziare în limba maghiară.**

Această realitate nu a existat nici măcar în perioada regimului comunist, când autoritățile au editat ziare în limba maghiară fără a se impune traducerea lor simultană în limba română.

Propuneri:

- asigurarea exercitării efective a acestor drepturi.

Art.10.

1.Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a folosi liber și fără ingerință limba sa minoritară, în privat și în public, oral și în scris.

2.În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minorităților naționale, dacă aceste persoane solicită acest lucru și acolo unde această cerere corespunde unei nevoi reale, părțile se vor strădui să asigure, în măsura posibilului, condiții care să permită folosirea limbii minoritare în raporturile dintre aceste persoane și autoritățile administrative.

3.Părțile se angajează să garanteze dreptul oricărei persoane aparținând unei minorități naționale de a fi informată cu promptitudine, într-o limbă pe care o înțelege, cu privire la motivele arestării sale, la natura și la cauza acuzației aduse împotriva sa, și să se apere în această limbă, dacă este necesar cu asistența gratuită a unui interpret.

Observații:

81. Comitetul Consultativ a solicitat României să se asigure că prevederile legislative privind utilizarea limbii materne sunt implementate corect. Considerăm că cele afirmate prin raportul pe țară la acest articol sunt date inexacte și incomplete.

82. *În primul rând, deși prevăzut de Legea nr. 215/2001, dreptul privind folosirea limbii materne în raporturile cu autoritățile administrației publice locale, este un drept facultativ care poate fi utilizat doar în condițiile în care minoritatea respectivă depășește 20% din populația unității administrativ-teritoriale respective. Pentru încălcarea acestui drept sau refuzul autorităților locale de a-l aplica, legea administrației publice locale nu prevede nicio sancțiune.*

83. Deși face referire la faptul că în cadrul prefecturilor și al instituțiilor deconcentrate sunt angajate persoane care vorbesc limba maghiară, raportul pe țară *nu conține date referitoare la utilizarea efectivă a limbii materne în cadrul acestor instituții. De asemenea, nu conține date privind utilizarea limbii materne în consiliile județene sau primării.*

84. În ceea ce privește utilizarea limbii materne în justiție, datele prezentate în raport sunt neconcludente, *întrucât nu fac distincție între procedurile realizate la solicitarea unor cetățeni români vorbitori ai unei limbi minoritare sau de către cetățeni străini. Nu există date și rapoarte publice anuale cu privire la numărul de cazuri în care s-a solicitat utilizarea limbii maghiare în procedurile penale, civile sau administrative.*
85. Deși în spiritul Convenției-cadru dreptul de a folosi fără ingerințe limba maternă atât în viața privată cât și în cea publică este principiul fundamental al păstrării diversității lingvistice, folosirea limbii materne este deseori îngrădită.
Menționăm cazul persoanei din Târgu Mureș care, în 2013 cu scopul de informare în limba maternă, a distribuit etichete bilingve producătorilor autohtoni de produse agroalimentare și pentru fapta sa, încadrată în mod greșit ca activitate publicitară, a fost amendată de către poliția locală.
86. Deși legislația națională asigură dreptul la folosirea limbii minorității în relațiile cu autoritățile locale, caracterul facultativ al acestor prevederi, precum și lipsa sancțiunilor atrag după sine neaplicarea sau aplicarea necorespunzătoare a prevederilor legislative.
87. *Amintim cazul primarului municipiului Târgu-Mureș care a refuzat să răspundă și în limba maternă cetățenului român aparținând minorității maghiare, motivând că acesta cunoaște limba română, limba în care i s-a răspuns, ca atare nu a suferit niciun prejudiciu. Pentru acest motiv el a fost sancționat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării prin hotărârea nr. 94/02.06.2010. Curtea de Apel Mureș a admis însă motivarea primarului și a anulat hotărârea CNCD de constatare a discriminării săvârșite de primar prin refuzul repetat de a răspunde și în limba maghiară cetățeanului român aparținând minorității maghiare. (A se vedea 60 din 1 martie 2011 a Curții de Apel Târgu Mureș - Secția Contencios Administrativ). Totuși, prin Decizia nr. 6048/14.12.2011 Înalta Curte de Casație și Justiție – ICCJ a desființat Sentința nr. 60/2011 a Curții de Apel Târgu-Mureș, arătând că refuzul primarului din Târgu-Mureș de a răspunde, unei scrisori adresate în limba maghiară de către un cetățean român aparținând minorității maghiare (și) în limba maghiară, constituie discriminare. De asemenea, ICCJ stabilește definitiv și irevocabil, că un cetățean român aparținând minorității maghiare are dreptul să-și utilizeze limba*

maternă în administrația publică locală independent de situația în care cunoaște sau nu limba oficială a statului, limba română.

88. Legea 215/2001 asigură dreptul la folosirea limbii minorității naționale la ședințele de consiliu local și județean în cazul în care cel puțin 20% din populația unității administrativ-teritoriale respective aparține minorității naționale în cauză. În 2014 în Târgu-Mureș s-a creat o atmosferă tensionată între consilierii maghiari, pe de-o parte și vice-primarul și unii dintre consilierii români, pe de altă parte. Aceștia și-au exprimat de mai multe ori indignarea cu privire la folosirea limbii maghiare în cadrul ședințelor, afirmând că traducerea este inutilă și anevoioasă, solicitând ca toți participanții să folosească unica limbă oficială din România.
89. *Sentința nr. 53 din 5 februarie 2013 a Curții de Apel Târgu Mureș, definitivă și irevocabilă, prin care se constată că impunerea cunoașterii limbii maghiare la nivel oral pentru ocuparea funcției de manager de spital județean constituie discriminare. De asemenea, instanța a considerat ca fiind discriminatorie condiția impusă de autoritatea locală de cunoaștere a limbii maghiare la un nivel mediu, pentru ocuparea prin concurs a funcției de secretar general al primăriei unei comune, în care 70% dintre locuitori sunt cetățeni români aparținând minorității maghiare –Decizia nr. 6324/25.09.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.*
90. În privința tipurilor de informații publice față de care există obligația de comunicare în limba maternă, sesizăm interpretarea eronată din practică potrivit căreia obligația s-ar întinde doar la informațiile de interes public care se comunică din oficiu și sunt expres și limitativ prevăzute la art. 5 din Legea nr. 554/2001.⁶ Constatăm un dublu standard al instanțelor de judecată care obligă traducerea oricărui material apărut în limba maghiară pe pagina de internet a unei autorități locale. (a se vedea Sentința civilă nr. 287/2013 a Curții de Apel Târgu Mureș și Sentința Civilă nr. 600 din 21.02.2014 Curtea de Apel București).

⁶ A se vedea motivarea Instituției Prefectului Covasna în Hotărârea nr. 58/F/2013 pag. 2

Legislație contradictorie și neunitară

91. În privința aplicării legislației referitoare la drepturile minoritare există două deficiențe majore:

- pe de o parte, în unele situații există mai multe acte normative aparent contradictorii, ceea ce de regulă conduce la o interpretare și aplicare nefavorabilă a drepturilor minorităților, iar pe de altă parte
- Statul nu monitorizează asigurarea aplicării drepturilor garantate prin aceste norme.

92. Referitor la primul aspect semnalat, după cum am menționat mai sus, Legea nr. 215/2001 a administrației publice, prevede limita minimă pentru aplicarea obligatorie a drepturilor minoritare, respectiv 20% din populație să aparțină minorității naționale respective. Desigur, legea nu interzice aplicarea prevederilor favorabile nici în cazul în care minoritatea nu atinge pragul minim de 20%. Totodată, Guvernul României a adoptat Hotărârea nr. 1206 din 27 noiembrie 2001, având caracterul de normă specială și completatoare față de Legea 215. Art. 11 alin. (1) al Hotărârii stabilește regulile conform cărora „inscripționarea în limba maternă a denumirii unor localități în care cetățenii aparținând unei minorități au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor se face pe aceeași tăblițe indicatoare, sub denumirea în limba română, folosindu-se aceleași caractere, mărimi de litere și culori, potrivit anexei nr. 2 (s.n)”. Anexa nr. 2 a Hotărârii enumeră localitățile respective.

93. Unul dintre cele mai dezbătute cazuri cuprinse între dispozițiile aparent contradictorii ale celor două norme este situația municipiului Cluj-Napoca (Kolozsvár). Deși în acest municipiu populația maghiară nu a atins pragul minim de 20% la momentul emiterii hotărârii conform datelor de la recensământul din anul 2002, Cluj-Napoca apare pe lista respectivă, urmând ca denumirea ei să fie afișată atât în limba română, cât și în limba maghiară. Cu toate acestea, autoritățile competente, invocând prevederile Legii nr. 215/2001 privind pragul minim de 20% și neluând în seamă dispozițiile Hotărârii Guvernului 1206/2001, nu au aplicat prevederile normative, iar denumirea municipiului este inscripționată doar în limba română.

Hotărârea, modificată în 2002 și 2011 este în continuare în vigoare, inclusiv dispozițiile privitoare la municipiul Cluj-Napoca. fără însă a fi puse în aplicare. Autoritățile locale invocă faptul că Hotărârea de Guvern, fiind o normă inferioară legii, nu poate o modifica pe aceasta din urmă. După cum am menționat mai sus, considerăm contradicția aparentă, deoarece Legea nr. 215/2001 prevede garanția minimă de aplicare a drepturilor minoritare, fără să interzică aplicarea facultativă sub pragul de 20%.

Nimeni nu interzice inscripționarea bilingvă în localitățile în care procentul cetățenilor români aparținând minorității maghiare nu atinge pragul minim de 20% din populația totală. Mai mult, în Cluj-Napoca există o însemnată comunitate maghiară de 50.000 de persoane.

94. În ceea ce privește cea de-a doua problemă, respectiv desconsiderarea drepturilor minoritare prevăzute de lege, există unele cazuri unde procesul de dezvoltare a bilingvismului a luat o direcție negativă, spre exemplu localitățile Tigmandru și Tulgheș unde a fost afișate inscripțiile maghiare, acestea fiind înlăturate ulterior.

95. Situație intermediară între aceste două cazuri este cea a localității Câmpia Turzii. Aceasta nu apare pe listă (procentul minorității maghiare e sub 20%), dar Consiliul local a decis să afișeze plăci în trei limbi (română, maghiară și germană). Decizia lor a fost atacată de către prefectul județului, iar instanța a admis acțiunea. Din 2013, denumirea localității apare numai în limba română.

96. Interpretarea instanțelor de judecată este restrictivă și converg în direcția de inaplicabilitate în practică a prevederilor legale interne și internaționale în domeniul utilizării limbii materne în administrația locală și în instituțiile descentralizate/deconcentrate.

Identificarea instituțiilor publice care au obligația să asigure utilizarea limbii maghiare

97. În practică se invocă neaplicarea legii pentru instituțiile administrației publice locale sau pentru instituțiile deconcentrate. Instituțiile administrației publice locale sau instituții aflate în subordinea autorităților locale arată că nu au obligația să asigure utilizarea limbii maghiare.⁷

⁷ A se vedea Hotărârea 223 din 11.07.2012 a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

98. Un alt aspect privește interpretarea obligațiilor instituțiilor prefectului în privința asigurării utilizării limbii materne, maghiare. Astfel, în primă instanță, Curtea de Apel Oradea, prin Sentința nr. 294 din 2 octombrie 2012, a obligat Instituția Prefectului să asigure utilizarea limbii maghiare, prin traducerea în această limbă a propriei pagini de internet, dar în calea de atac, Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. 5572/05.06.2013, anulează sentința primei instanțe. Curtea de Apel Brașov prin Hotărârea nr. 58/F/2013 obligă Prefectura Covasna să asigure utilizarea limbii maghiare, inclusiv prin traducerea propriei pagini de internet.

99. Calificăm îngrijorătoare jurisprudența instanțelor de judecată care interpretează în mod restrictiv sfera instituțiilor publice locale și instituțiilor deconcentrate care au obligația să asigure utilizarea limbii maghiare. În cazul **prefectului** subliniem că aceasta este reglementată în Constituția României la art. 123, la secțiunea **Administrația publică locală**, ca fiind reprezentantul Guvernului pe plan local și **conduce** serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ teritoriale. Or, în măsura în care Prefectul nu este parte funcțională a administrației publice centrale, ci este reprezentant teritorial al Guvernului și conduce serviciile publice deconcentrate având obligația de a asigura aplicarea utilizării limbii materne la nivelul autorităților publice locale și a instituțiilor deconcentrate – **considerăm că este elementar ca însuși prefectul să asigure utilizarea limbii maghiare în instituția proprie.**

Instanțele de judecată aplică un dublu standard atunci când este chemată să se pronunțe asupra obligativității traducerii paginilor de internet și în limba maghiară, judecătorii arată că legea nu prevede în mod expres asigurarea în limba maternă și a comunicațiilor ce au loc în spațiul virtual, pagini de internet.

În schimb, atunci când este chemată să se pronunțe asupra obligativității traducerii unui ziar apărut în limba maghiară pe pagina de internet a unei primării, instanța arată că există această obligație și în situația comunicării virtuale. (a se vedea Sentința civilă nr. 287/2013 a Curții de Apel Târgu Mureș și Sentința Civilă nr. 600 din 21.02.2014 Curtea de Apel București).

100. Dublul standard al instanțelor există și în privința categoriilor de informații considerate ca fiind de interes public. Astfel, atunci când este vorba de obligația de a publica pe pagina de internet a Prefectului Județului Covasna, instanța arată că obligația se referă doar la informații de interes public ce se comunică din oficiu și nu de toate informațiile care apar în limba oficială pe pagina de internet.

În cazul analizei obligației de traducere a unui ziar în limba maghiară postat pe pagina de internet a unei primării, instanța arată că orice informație de interes public trebuie tradusă în limba oficială a statului. (a se vedea Sentința civilă nr. 287/2013 a Curții de Apel Târgu Mureș și Sentința Civilă nr. 600 din 21.02.2014 Curtea de Apel București).

101. Jurisprudența instanțelor de judecată nu corespunde standardelor internaționale în domeniu. Astfel, prin Sentința civilă nr. 287/2013 a Curții de Apel Târgu Mureș, se arată că nu există obligația Prefectului Județului Mureș de a traduce informațiile de pe pagina de internet a instituției și în limba maghiară, arătându-se că “informațiile furnizate pe pagina de internet a Instituției Prefectului Județului Mureș în limba oficială a **statului s-au adresat atât cetățenilor de etnie română cât și celor de etnie maghiară, în condițiile existenței obligației imperative de cunoaștere a limbii oficiale de către toți cetățenii țării, – pagina 5.**

Instanța condiționează dreptul de a utiliza limba maternă – limba maghiară – doar în cazurile în care nu se cunoaște limba oficială a statului. **O astfel de interpretare constituie o negare evidentă a dreptului de a utiliza limba maghiară și constituie o măsură cu efecte de asimilare etnică a cetățenilor români aparținând minorității maghiare.**

102. Însă, în unele situații prefectul este tocmai cel care împiedică aplicarea drepturilor minoritare. De pildă, în județul Covasna, prefectul județului a declanșat procese împotriva unor unități administrative, dar niciunul dintre aceste procese nu privește vreun caz de nerespectare a drepturilor minoritare, ci, au ca obiect îngrădirea acestora

Alocarea resurselor umane si financiare pentru aplicarea legislatiei în domeniu

103. Cele mai frecvente motivări privind refuzul de aplica prevederile legale privind asigurarea utilizării limbii maghiare la nivelul unităților administrative-teritoriale sunt: necunoașterea legii, lipsa resurselor umane și bugetare.

De multe ori, statul nu are bugetul necesar pentru asigurarea bilingvismului în instituțiile publice deconcentrate, dar chiar dacă acest lucru ar fi posibil gratuit, apar obstacole. De exemplu, primarul din Miercurea Ciuc, Ráduly Róbert Kálmán a fost amendat după ce a impus cunoașterea limbii maghiare drept condiție de ocupare a postului de arhitect-șef al orașului.

Tot din acest motiv, majoritatea instituțiilor publice deconcentrate nu au pagină de internet în limba maghiară.

În investigația Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-a invocat lipsa resursei umane, imposibilitatea de a angaja personal de specialitate și lipsa bugetului.⁸

104. În privința **resursei umane**, semnalăm că în acest moment **nu există nicio bază de date cu privire la situația funcționarilor publici care au calificarea să lucreze în limba maghiară**, cu privire la necesitățile de resurse umane în acest domeniu și cu privire la formele de perfecționare continuă a acestora. Nu putem accepta motivația autorităților române că nu se pot realiza statistici pe criteriul cunoașterii limbii minoritare, fără a se încălca principiile protecției datelor personale. Aceste baze de date se pot realiza în condițiile prevăzute de art. 6 și art .7 din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului Europei, respectiv potrivit prevederilor din Legea 667/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

105. Jurisprudența este neconformă cu standardele internaționale în domeniu și tinde să interpreteze legea în sensul existenței obligativității de angajare a funcționarilor publici **doar în serviciile de relații cu publicul și nu în funcțiile care au atribuții și contacte cu publicul.**

⁸ A se vedea Hotărârea CNCD nr. 223 din 11.07.2013

106. Instanțele de judecată nu acceptă condiția cunoașterii limbii maghiare pentru ocuparea unor posturi de funcționar public ca fiind o cerință profesională autentică și veritabilă, pornind de la prezumția falsă că limba maghiară poate fi vorbită doar de cetățenii români aparținând minorității maghiare. Astfel, instanța a considerat discriminatorie solicitarea limbii și culturii maghiare pentru ocuparea funcției de manager de bibliotecă județeană în județul Covasna (73% din populația județului sunt maghiari).⁹

Amintim aici cu titlu de exemplu, jurisprudența îngrijorătoare a instanțelor: Sentința nr. 53 din 5 februarie 2013 a Curții de Apel Târgu Mureș, definitivă și irevocabilă, prin care se constată că impunerea cunoașterii limbii maghiare la nivel oral pentru ocuparea funcției de manager de spital județean constituie discriminare. Instanța face erori fundamentale în interpretarea legislației în vigoare când califică limba română ca fiind limbă minoritară aflată sub protecția legii în Harghita și Covasna, afirmând că impunerea condiției cunoașterii la orice nivel al limbii maghiare constituie o încălcare a dreptului românilor de a folosi limba maternă în raporturile cu administrația publică locală – a se vedea pag. 7 din Sentință.

107. De asemenea, instanța a considerat ca fiind discriminatorie condiția impusă de autoritatea locală de cunoaștere a limbii maghiare la un nivel mediu, pentru ocuparea prin concurs a funcției de secretar general al primăriei unei comune, în care 70% dintre locuitori sunt cetățeni români aparținând minorității maghiare – Decizia nr. 6324/25.09.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

108. Sunt îngrijorătoare acțiunile instituției Prefectului din Covasna care a somat Primăria din Bățanii Mari jud. Covasna să îndepărteze de pe frontispiciul clădirii textul în limba maghiară „**Községháza**„ – însemnând “Casa Comunei„ – expresie utilizată în mod tradițional și istoric în comunitățile de maghiari, inscripția în cauză fiind realizată încă din anul 1905. La fel, există procese pentru îndepărtarea expresiei în limba maghiară “**Casa Municipiului**„, sau **Casa Județului**„.

⁹ A se vedea Hotărârea CNCD nr. 775/2008, rămasă definitivă și irevocabilă prin decizia ICCJ.

109. Lipsa sau insuficiența resurselor financiare la bugetul autorității publice **nu reprezintă un argument justificativ pentru aplicarea unui tratament discriminatoriu**, în sensul privării de dreptul constituțional de acces la informații de interes public și în limba maternă, inclusiv de exemplu prin pagina de internet. Autoritățile publice nu utilizează deloc posibilitatea externalizării serviciilor de asigurare a utilizării limbii maghiare în unitățile administrativ teritoriale.

Monitorizarea, controlul și sancționarea neaplicării legii în domeniu

110. România nu dispune de o monitorizare și control eficient a aplicării legii privind utilizarea limbii maghiare în unitățile administrativ-teritoriale. România nu a publicat niciun raport periodic (anual) cu privire la aplicarea legii privind utilizarea limbii maghiare în unitățile administrativ-teritoriale, care să cuprindă: numărul de cazuri în care s-a procedat la utilizarea limbii maghiare scris sau oral, numărul de funcționari publici care au specializare de a lucra în limba maghiară, numărul de acte normative de interes local traduse, bugetul alocat acestor activități, analiză privind calitatea serviciilor în limba maghiară și propuneri de îmbunătățire a acestor servicii.

111. Deși instituția prefectului are atribuții legale de a controla și sancționa neaplicarea legii în domeniul utilizării limbii maghiare în unitățile administrativ-teritoriale, aceasta nu verifică și acest aspect. Astfel, de exemplu, în cadrul soluționării unei petiții înaintate la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în august 2012, având ca obiect traducerea paginii de internet a peste 60 de autorități locale, instituția Prefectului Covasna arată că aspectele privind neafișarea bilingvă a anunțurilor, a informațiilor de interes public, vor fi avute în vedere la efectuarea controalelor următoare.

Aplicarea în practică

112. Din datele colectate reiese că România nu asigură aplicarea art. 10 din Convenția-cadru. Astfel, potrivit Hotărârii nr. 223 din 11.07.2012 a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, care în soluționarea unei petiții a analizat obligația de traducere a paginilor de internet a peste 60 de instituții și autorități locale, (deci publicarea hotărârilor autorităților publice în cauză, traducerea formularelor și a tipizatelor, traducerea anunțurilor de interes public etc.) a constatat că niciuna dintre instituțiile

supuse controlului nu și-a îndeplinit obligația legală de a asigura accesul la informații publice în condiții egale, în limba maghiară, pentru cetățenii români aparținând minorității maghiare. CNCD a decis că lipsa traducerii în limba maghiară a paginilor de internet care conțin informații de interes public privind activitatea instituției prefectului din județele Mureș, Satu Mare, Bihor, Sălaj, consiliilor județene din Satu Mare, Bihor, Sălaj, autorităților publice locale din localitățile Covasna, Hăghig, Toplița, Gălăuțaș, Tulgheș, Voșlobeni, Luduș, Adămuș, Albești, Băgaciu, Band, Breaza, Ceașu de Câmpie, Cristești, Gănești, Livezeni, Sâncraiu de Mureș, Sânpaul, Sărmașu, Șincai, Voivodeni, Tășnad, Arduș, Bogdand, Botiz, Căuaș, Cehal, Craidorolț, Culciu, Halmeu, Micula, Odoreu, Orașu Nou, Petrești, Pir, Săuca, Urziceni, Vama, Viile Satu Mare, Marghita, Abrămuț, Balc, Borș, Chislaz, Curtuiușeni, Finiș, Tileagd, Cehu Silvaniei, Șimleu Silvaniei, Almașu, Benesat, Crasna, Crișeni, Fildu de Jos reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al *O.G. nr. 137/2000*, republicată.

113. Într-o altă speță, CNCD a constatat în cazul a 30 de autorități locale și instituții deconcentrate din județul Covasna că nu-și îndeplinesc obligația de a amplasa pe sediul lor denumirea și în limba maghiară a instituțiilor în cauză, iar în cazul a altor 23 de autorități, servicii publice cu sediul în municipiul Sfântu Gheorghe, nu au afișat deloc în limba maghiară informațiile sau anunțurile de interes public și/sau programul lor de muncă sau de audiere, ori au afișat numai parțial bilingv anunțurile, unele dintre acestea fiind afișate exclusiv în limba oficială a statului, limba română – a se vedea Hotărârea CNCD nr. 244 din 01.08.2012.

114. Propuneri:

- realizarea unei baze de date care să cuprindă date, cum ar fi:
 - unitățile administrativ-teritoriale care au obligația legală să asigure utilizarea limbii maghiare;
 - instituțiile publice locale și deconcentrate care au obligația să asigure utilizarea limbii materne;

- numărul statistic al funcționarilor publici care au competențe lingvistice în limba maghiară / nivelul de competență lingvistică; numărul de solicitări de utilizare a limbii maghiare;
- realizarea și publicarea unui raport periodic (anual) cu privire la situația respectării utilizării limbii materne în unitățile administrativ-teritoriale;
- redactarea unui Ghid privind aplicarea obligațiilor legale în asigurarea utilizării limbii minorităților naționale/maghiare;
- realizarea unui catalog care să cuprindă traducerea în limba maghiară formularelor și tipizatelor utilizate în unitățile administrativ-teritoriale;
- constituirea unui departament de specialitate în cadrul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici care să coordoneze aspectele ce țin de asigurarea resursei umane la nivelul autorităților administrativ-teritoriale în aplicarea legislației în domeniu;
- introducerea obligatorie în curricula de examen a subiectelor ce țin de obligațiile legale privind asigurarea utilizării limbii materne în unitățile administrativ-teritoriale, pentru examenele de ocupare a funcțiilor publice și de promovare a funcționarilor publici;
- o reglementare clară, care să prevadă **că orice instituție publică locală sau instituție descentralizată, cu sau fără personalitate juridică, care își exercită atribuțiile exclusiv în aria de competență teritorială a unității administrativ teritoriale** în care, se atinge numărul de cetățeni aparținând minorității naționale prevăzut de lege, **să fie obligate să asigure utilizarea limbii maghiare**;
- scăderea procentului privind ponderea minorităților naționale în totalul locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale necesare aplicării obligatorii a prevederilor privind utilizarea limbii materne, de la 20% la 10%;
- introducerea **unui prag alternativ** exprimat prin numărul populației unei localități aparținând unei minorități maghiare care să conducă la obligația inscripționării în limba maternă dar și a asigurării unor servicii publice în limba maternă. Astfel, în localitățile în care cetățenii aparținând unei minorități naționale ating numărul de 5.000 de persoane, autoritățile locale și cele deconcentrate au obligația să asigure inscripționarea bilingvă a denumirii localității și a instituțiilor publice locale și deconcentrate, respectiv asigurarea unor servicii administrative minime în limba maternă.
- aplicarea sistemului de sancționare pentru nerespectarea prevederilor legale în domeniu;

Art.11.

1. Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a folosi numele (patrimoniul) și prenumele său în limba minoritară, precum și dreptul la recunoașterea oficială a acestora, în conformitate cu modalitățile prevăzute în sistemul lor legal.
2. Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a expune în limba sa minoritară însemne, inscripții și alte informații cu caracter privat, vizibile pentru public.
3. În ariile locuite în mod tradițional de un număr substanțial de persoane aparținând unei minorități naționale, părțile vor depune eforturi, în cadrul sistemului lor legal, inclusiv, atunci când este cazul, în cadrul acordurilor încheiate cu alte state, și ținând seama de condițiile lor specifice, pentru expunerea denumirilor locale tradiționale, a denumirilor străzilor și a altor indicații topografice destinate publicului, deopotrivă în limba minoritară, acolo unde există o cerere suficientă pentru astfel de indicații.

Observații:

115. În privința numelor de stradă, constatăm că acestea nu sunt traduse de autoritățile publice locale sau există situația Primăriei Oradea, care a autorizat schimbarea denumirii unei străzi, la cererea cetățenilor români, doar pentru simplul fapt că strada în cauză purta numele unui om de cultură maghiar. De asemenea, Primăria Oradea procedează la schimbarea denumirii istorice a parcului “Oloszig,, – “Olaszi,, optând pentru denumiri care sunt străine de istoria localității. Ori, denumirile străzilor, piețelor, aleelor etc. nu sunt traduse în mod corect în limba maghiară. De exemplu, centrul Mureșului poartă numele de **P-ța Trandafirilor tér**. Traducerea fidelă a „*Trandafirilor*” în limba maghiară ar fi „*Rózsák*”.

116. Mai multe primării din județele Harghita și Covasna au fost somate de instituția prefectului din județul respectiv să îndepărteze de pe frontispiciul clădirii textul în limba maghiară „**Községháza**,” – însemnând “Casa Comunei,, – expresie utilizată în mod

tradițional și istoric în comunitățile de maghiari, inscripția în cauză fiind realizată încă din anul 1905. Inscripția are valoare preponderent culturală.

Propuneri:

- monitorizarea respectării acestor drepturi.
- clarificarea situației legale a inscripțiilor, altele decât denumirea instituției, a expunerii tăblițelor comemorative, etc. în sensul acordării exprese a unui drept de a folosi exclusiv limba maghiară, chiar și de către instituții publice, în situația în care informațiile expuse nu sunt de natură oficială.

Art.12.

- 1. Părțile, dacă este necesar, vor lua măsuri în domeniul educației și al cercetării, pentru a încuraja cunoașterea culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților lor naționale, cât și ale majorității.**
- 2. În acest context, părțile vor asigura, între altele, posibilități corespunzătoare pentru pregătirea profesorilor, accesul la manuale și vor facilita contactele dintre elevi și profesori ai diferitelor comunități.**
- 3. Părțile se angajează să promoveze șanse egale de acces la educația de toate nivelurile pentru persoanele aparținând minorităților naționale.**

Observații:

117. Învățământul preuniversitar include ciclul primar, care cuprinde clasa pregătitoare și clasele I-IV.¹⁰ La acest nivel se asigură dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale să se instruiască în limba maternă, toate disciplinele se studiază în limba maghiară (excepție limba română) la clasele de predare în această limbă.¹¹

Nu există rapoarte și evaluări publice, periodice cu privire la situația învățământului primar în limba maghiară. Nu există date cu privire la posibilitatea studierii limbii maghiare, la cerere, în cazul elevilor care frecventează clase cu predare în alte limbi (limba română sau o limbă de circulație internațională).

118. Învățământul secundar cuprinde: învățământul secundar inferior sau gimnazial – clasele V-IX și învățământul superior sau liceal – clasele X-XII/XIII, cu următoarele filiere: teoretică, vocațională și tehnologică.¹² La acest nivel se asigură dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale să se instruiască în limba maternă, toate disciplinele se studiază în limba maghiară (excepție limba română) la clasele de predare în această limbă.¹³

¹⁰ Art. 23 alin. (1) lit. b) din Legea educației naționale nr. 1/2011

¹¹ Art. 45 alin.(1) din Legea educației naționale nr.1/2011

¹² Art. 23 alin. (1) lit. c) din Legea educației naționale nr.1/2011

¹³ Art. 45 alin.(1) din Legea educației naționale nr.1/2011

Nu există date cu privire la posibilitatea studierii limbii maghiare, la cerere, în cazul elevilor care frecventează clase cu predare în alte limbi (limba română sau o limbă de circulație internațională).

119. Învățământul preuniversitar cuprinde: învățământul profesional, cu durată între 6 luni și 2 ani și învățământul terțiar nonuniversitar, care include învățământul postliceal.¹⁴ Teoretic, potrivit legii, la acest nivel se asigură dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale să se instruiască în limba maternă la toate disciplinele (excepție limba română).¹⁵

În practică, nu există pedagogi suficienți pentru asigurarea predării în limba maghiară, elevii fiind obligați să învețe în limba oficială a statului. Această realitate conduce și la adoptarea planurilor de școlarizare în funcție de cadrele didactice și nu în temeiul necesităților pedagogice a elevilor. Nu există rapoarte și evaluări publice, periodice cu privire la situația învățământului tehnic și vocațional în în limba maghiară. Nu există cursuri de educație pentru adulți sau de educație permanentă desfășurate în principal ori integral în limba maghiară. Predarea istoriei și a culturii în limba maternă este asigurată, dar metodologia, planul de învățământ, programa didactică *este elaborată numai în limba română*. Un alt aspect îngrijorător al educației minorităților este refuzul statului de a permite învățarea istoriei strămoșilor acestora. Recent a fost publicat un manual de istorie al secuilor, o comunitate maghiară cu o puternică identitate regională, de către consiliile județene din Covasna și Harghita. În ciuda faptului că manualul a fost scris de istorici renumiți și lecturat de academicieni, această lucrare a fost interzisă în școli.

120. Nu există un sistem de sancționare și căi de a obține remedii efective în cazul încălcării drepturilor utilizării limbii maghiare în sistemul de educație.

Nu există o bază de date, un sistem de culegere de date pentru învățământul în limba maghiară. Nu există un sistem de analiză și publicare de rapoarte periodice cu privire la progresele realizate în domeniul educației în limba maghiară.

Toate paginile web oficiale din domeniul educației (Ministerul Educației Naționale – www.edu.ro, Inspectoratele Școlare Județene etc.) sunt publicate exclusiv în limba română.

¹⁴ Art. 23 alin.1 lit.d) și e) din Legea educației naționale nr. 1/2011

¹⁵ Art. 45 alin.(1) din Legea educației naționale nr.1/2011

Art. 13

- 1. În cadrul sistemului lor educațional, părțile vor recunoaște dreptul persoanelor aparținând unei minorități naționale de a înființa și a administra propriile instituții private de educație și formare.**
- 2. Exercițiul acestui drept nu implică nici o obligație financiară pentru părți.**

Observații:

121. Statul român recunoaște dreptul minorității maghiare de a înființa și a administra propriile instituții de educație și formare. Comunitatea maghiară a înființat și administrează o serie de instituții educaționale la toate formele de studiu. Nu există o finanțare a învățământului superior privat în limba maghiară.

Art. 14

1. Părțile se angajează să recunoască dreptul oricărei persoane aparținând unei minorități naționale de a învăța limba sa minoritară.

Observații

122. Legea educației naționale nr. 1/2011 prevede prin art. 135 următoarele:

“Alin. (1) Învățământul superior pentru minoritățile naționale se realizează:

(1) în instituții de învățământ superior în cadrul cărora funcționează facultăți/linii/programe de studii cu predare în limba maternă; în instituții de învățământ superior multiculturale și multilingve; în acest caz se constituie secții/linii cu predare în limbile minorităților naționale; în cadrul instituțiilor de învățământ superior pot fi organizate grupe, secții sau linii de predare în limbile minorităților naționale, în condițiile legii.

(2) Linia de studiu din cadrul universității multilingve și multiculturale se organizează în departamente. Cadrele universitare aparținând liniei de studiu adoptă și elaborează un regulament de funcționare propriu, care stabilește procedurile de alegere și alte aspecte specifice structurilor organizatorice ale liniei de studiu respective în concordanță cu Carta universitară, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(3) Secția de studiu este o formă de organizare a învățământului universitar într-o limbă a minorităților naționale, care poate fi instituționalizată, atât la nivelul universității, cât și în cadrul unei facultăți, prin departamentul secției, care are în componență programele de studiu și structurile organizatorice aferente. Secțiile beneficiază de autonomie universitară în organizarea activităților didactice.

(4) În învățământul universitar pentru minorități naționale, se asigură pregătire în ciclul I de studii universitare – licență, în ciclul II de studii universitare – master și în ciclul III de studii universitare – doctorat, precum și în învățământul postuniversitar în limba maternă.

(5) Finanțarea de bază se calculează după un coeficient mărit pentru studenții care urmează cursurile în limba unei minorități naționale.,,

123. Deși prevederile noii Legi a educației naționale prezintă cele mai generoase drepturi pentru învățământul universitar în limba maghiară, în prezent statul român refuză în

continuare înființarea unei universități de stat cu predare în limba maghiară, care ar crea premisele pentru asigurarea efectivă a dreptului respectiv în limba maghiară.

În acest moment funcționează două universități cu predare în limba maghiară finanțate de Ungaria: Universitatea “Sapientia,, și Universitatea “Partium,,.

Guvernul României a promis finanțarea învățământului universitar cu predare în limba maghiară finanțate de statul de rudenie, Ungaria, condiționând acest demers de obținerea acreditării. Deși universitățile în cauză au obținut acreditarea, statul român refuză cofinanțarea acestora.

124. În România există 3 universități multiculturale și multilingve: Universitatea “Babeș-Bolyai,,., Universitatea de Arte din Târgu-Mureș și Universitatea de Medicină și Farmacie și Târgu Mureș. Primele două universități au respectat și au aplicat în termen util prevederile Legii educației în privința înființării secțiilor/liniilor cu predare în limba maghiară, **Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș (în continuare UMF Târgu Mureș) refuză aplicarea acestei obligații legale.**

125. Astfel, articolul 39 din Carta universitară a UMF Târgu Mureș prevede ca formă de organizare pentru învățământul în limba maghiară doar departamentele. Această structură nu dispune de un regulament de funcționare propriu, de un grad de gestionare independentă sau de autonomie universitară în organizarea activității didactice în limba maghiară, astfel cum dispun liniile de studiu sau secția de studiu. Gravitatea faptei Senatului UMF Târgu Mureș este dublată de deciziile instanțelor de judecată care au obligat Ministerul Educației și Cercetării să avizeze această nelegalitate.¹⁶

126. UMF Târgu Mureș a fost înființată prin Decretul - Lege nr. 402 emis de Regele Mihai I la 28 mai 1946, ca universitate de stat cu predare în limba maghiară iar în anii 1960 sub regimul comunist a fost supusă unei proces de eliminare a predării în limba maghiară.

¹⁶ Sentința nr. 91 din ședința publică din 11 mai 2012 a Curții de Apel Târgu-Mureș, Secția Contencios Administrativ și Sentința nr. 84 din 4 mai 2012 a Curții de Apel Târgu-Mureș, ambele menținute în căile de atac

127. Nerespectarea de către Senatul UMF Târgu Mureș a prevederilor Legii educației naționale referitoare la universităților multiculturală în cazul predării în limba maghiară, afectează în mod grav dreptul la educație în științele medicale în limba maghiară - un domeniu de tradiție a comunității maghiare și considerăm că, constituie o măsură de asimilare a comunității științifice maghiare din UMF Târgu Mureș.
128. A doua reglementare, care afectează în mod grav învățământul medical în limba maghiară la UMF Târgu Mureș, este reprezentată de noua prevedere formulată prin art. 46 din Carta universitară a instituției, potrivit căreia **lucrările practice, stagiile, seminariile, practica de specialitate și examenele de finalizare se susțin potrivit prevederilor Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior A.R.A.C.I.S., exclusiv în limba română.**
129. În motivarea deciziei, UMF Târgu Mureș invocă necesitatea cunoașterii de către studenții care învață în limba maghiară, a limbajului medical de specialitate în limba română și se acoperă cu o adresă manipulativă a A.R.A.C.I.S. Astfel, prin adresa nr. 1982 din 25.04.2013, Agenția Română de Asigurare a Calității Învățământului Superior (A.R.A.C.I.S.) arată că lucrările practice, stagiile, seminariile, practica de specialitate și examenele de finalizare trebuie susținute în limba română. Pentru motivarea acestei decizii, A.R.A.C.I.S. invocă art. 53 cu titlul Cunoștințe lingvistice din Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale, având următorul conținut: *“persoanele care beneficiază de recunoașterea calificărilor profesionale trebuie să cunoască limbile necesare exercitării profesiei în statul membru gazdă,,* Or, România **nu este stat membru gazdă** pentru cetățenii români aparținând minorității maghiare, **ci este statul de origine.**
130. Prevederea din Directiva în cauză se aplică acelor situații în care un cetățean român, absolvent de medicină în România, **dorește să profeseze ca medic, de exemplu în Franța sau Germania, caz în care el atunci trebuie să cunoască limba statului gazdă, respectiv, franceza sau germana.**

131. Nu se poate admite nici a doua motivație a UMF Târgu Mureș, respectiv lipsa cadrelor didactice pentru predarea în limba maghiară și imposibilitatea de a scoate la concurs posturi pentru cadre didactice în care să se solicite cunoașterea limbii maghiare. Condiția cunoașterii unei limbi străine nu constituie discriminare dacă aceasta **constituie o cerință ocupațională autentică** potrivit fișei postului și se urmărește un scop legitim, iar metodele de atingere ale acestuia sunt adecvate și necesare. Cerința cunoașterii limbii maghiare, pentru cadrele didactice care urmează să predea studenților înscriși la cursurile în limba maghiară, este legitimă.
132. Nu negăm importanța cunoașterii limbajului medical de specialitate în limba oficială a statului. Considerăm că asigurarea acestei cerințe este în responsabilitatea UMF Târgu Mureș dar ea trebuie atinsă prin programe de studiu al limbajului medical de specialitate în limba oficială pe toată perioada anilor de studiu și nu prin predarea exclusivă în limba română a lucrărilor practice, stagiilor, seminariilor, a practicii de specialitate și a examenelor de finalizare.
133. Soluția nediscriminatorie este ca **lucrările practice, stagiile, seminariile, practica de specialitate și examenele de finalizare să fie susținute atât în limba română, cât și în limba maghiară.**
134. Această măsură încalcă dreptul la învățământul medical universitar în limba maghiară, limitează posibilitatea de adoptare a unei strategii de resurse umane prin care să se creeze un număr rezonabil de cadre universitare capabile să predea în limba maghiară. În acest moment există **34 de posturi didactice de predare vacante în limba maghiară iar din totalul de 55 de discipline, 42 de discipline (76,3%) NU sunt acoperite corespunzător cu cadre didactice maghiare**, raportându-ne la o medie de 200 de studenți care studiază în limba maghiară / an de studiu.
135. **Această stare de fapt este consecința directă a politicii de asimilare și eliminare a învățământului medical în limba maghiară desfășurată în perioada comunistă, menținute sub alte forme și intensitate până în zilele noastre.**

136. Neaplicarea legii educației naționale prin excluderea limbii maghiare din învățământul practic împiedică accesul cadrelor didactice cu predare în limba maghiară să obțină îndeplinirea criteriilor necesare ocupării posturilor didactice scoase la concurs.
137. Constatăm cu îngrijorare că această situație creată de Senatul UMF Târgu Mureș nu a fost considerată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării discriminatorie cu toate că încalcă principiul egalității în exercitarea dreptului la educație (vezi decizia CNCD din data de 16 octombrie 2013).
138. Senatul UMF Târgu Mureș **ține captiv învățământul universitar medical în limba maghiară, creând un cerc vicios pentru acesta:** din cauza politicii de asimilare și eliminare a învățământului medical în limba maghiară, conducerea nu este în măsură să îndeplinească condițiile de acreditare a unei secții de predare în limba maghiară – se refuză reglementarea unei linii de predare în limba maghiară cu un grad de autonomie administrativă – se exclude limba maghiară din lucrările practice, stagiile, seminariile, practica de specialitate și examenele de finalizare limitându-se posibilitatea de recrutare a asistenților universitari care ar putea îndeplini condițiile pentru ocuparea funcțiilor didactice medicale, prin concurs. UMF Târgu Mureș aplică principiul “încrederea este bună dar controlul este și mai bun,,.
139. Din nomenclatorul oficial al programelor de studii universitare acreditate, nomenclator prevăzut orin Hotărârea de Guvern nr. 493/2013¹⁷ reiese că cea mai mare parte a programelor nu sunt asigurate și în limba maghiară.

¹⁷ Hotărârea nr. 493/2013 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare, a structurii instituțiilor de învățământ superior, a domeniilor și programelor de studii universitare acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu, a locațiilor geografice de desfășurare, a numărului de credite de studii transferabile pentru fiecare program de studii universitare, formă de învățământ și limbă de predare, precum și a numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul universitar 2013-2014.

140. Nu există date cu privire la posibilitatea studierii limbii maghiare, la cerere, în cazul elevilor care frecventează clase cu predare în alte limbi (limba română sau o limbă de circulație internațională).

Nu există cursuri de educație pentru adulți sau de educație permanentă desfășurate în principal ori integral în limba maghiară.

Statul român nu asigură predarea limbii maghiare pentru comunitățile de ceangăi din județul Bacău.

Statul român asigură predarea limbii maghiare pentru comunitățile de ceangăi din județul Bacău dar s-au semnalat o serie de obstacole în accesarea exercițiului acestui drept.

Propuneri:

- crearea unui sistem de colectare de date privitoare la situația și necesitățile învățământului în limba maghiară;
- elaborarea de rapoarte publice anuale, care să conțină date statistice și analize cu privire la situația și evoluția învățământului în limba maghiară;
- elaborarea și implementarea de ghiduri cu privire la prevederile legale privind învățământul în limba maghiară;
- elaborarea unei legislații clare și conforme cu obligațiile prevăzute de Convenția-cadru;
- constituirea unui sistem de control eficient al aplicării prevederilor legale în domeniul învățământului în limba maghiară;
- adoptarea unui sistem de sancționare și obținerea de remedii efective în situația încălcării prevederilor legale în domeniu;
- asigurarea cadrelor didactice necesare la toate nivelurile de educație în limba maghiară;
- asigurarea unui număr de școlarizare potrivit numărului de preșcolari, școlari, liceeni, studenți care solicită educație cu predare în limba maghiară;
- asigurarea utilizării limbii maghiare în unitățile de învățământ cu clase de predare mixtă (clase cu predare în limba română – clase de predare în limba maghiară) în comunicarea administrativă și educativă, altele decât în cadrul orelor de curs;
- asigurarea comunicării efective în limba maternă a calificativelor în limba maghiară;
- eliberarea de diplome de absolvire simbolice (fără valoare juridică) în limba maghiară;

- asigurarea utilizării limbii maghiare la nivelul inspectoratelor școlare județene în relația acestora cu elevii și părinții;
- reînființarea universității de stat cu predare în limba maghiară;
- finanțarea universităților particulare cu predare în limba maghiară;
- aplicarea Legii educației naționale nr. 1/2011 în privința înființării liniei de predare în limba maghiară la UMF Târgu Mureș și asigurarea desfășurării lucrărilor practice, stagiilor, seminariilor, a practicii de specialitate și a examenelor de finalizare atât în limba română, cât și în limba maghiară.
- asigurarea predării limbii maghiare pentru comunitățile de ceangăi din județul Bacău;
- organizarea de cursuri de educație pentru adulți sau de educație permanentă desfășurate în principal ori integral în limba maghiară;
- asigurarea predării limbii maghiare în învățământul special, copiilor cu nevoi speciale (de ex. limbaj mimico-gestual);
- desfășurarea de campanii publice pentru încurajarea învățământului în limba maghiară.

ART. 15

Părțile vor crea condițiile necesare pentru participarea efectivă a persoanelor aparținând minorităților naționale la viața culturală, socială și economică și la treburile publice, în special acelea care le privesc direct.

141. În perioada analizată statul român nu a consultat în mod efectiv reprezentanții minorității maghiere în proiectele de dezvoltare națională, în proiectul de regionalizare și reorganizare administrativ teritorială, în cele ce au privit descentralizarea. Reprezentarea minorității maghiare în administrația publică centrală, locală și în autoritățile publice deconcentrate a suferit din cauza guvernărilor politice.

ART. 16

Părțile se vor abține să ia măsuri care, modificând proporțiile populației din arii locuite de persoane aparținând minorităților naționale, sunt îndreptate împotriva drepturilor și libertăților decurgând din principiile înscrise în prezenta convenție-cadru.

Observații:

142. În anul 2012 și 2013 au fost inițiative de reorganizare administrativ teritorială a României prin desființarea județelor și organizarea de regiuni administrative. În acest proces de planificare nu au fost implicați și consultați reprezentanții legitimi ai minorității maghiare din România.

143. În 2013 Consiliul academic de pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației CONREG, a propus constituirea a 8 regiuni, cu personalitate juridică, care să înlocuiască județele existente. Potrivit acestei variante, redesenarea frontierelor administrative conduce la dispariția celor două județe în care minoritatea maghiară din România este majoritară. Potrivit datelor ultimului recensământ național ponderea maghiară în județul Harghita este de 84,6% iar în Covasna de 73,8%.

În noul județ în care s-ar încorpora actualele entități administrative Harghita și Covasna ponderea maghiarilor ar fi doar de 29,9%. O astfel de măsură ar afecta grav capacitatea de reprezentare politică a comunității maghiare din România, careia i s-a acordat întotdeauna (chiar și pe vremea comunismului când entitatea administrativă maghiară autonomă a fost divizată în trei județe ca măsură de asimilare) o entitate administrativ teritorială în care au fost majoritari.

Variantele vehiculate ar afecta și județele în care populația maghiară este într-un procent de peste 20% din totalul populației dar fără a atinge 50% din ea. Astfel, în județele Bihor, Satu Mare și Sălaj ponderea minorității maghiare ar scădea sub 20% în cazul adoptării variantelor de reorganizare administrativ-teritorială vehiculate, acest fapt afectând grav drepturile lingvistice, culturale și de reprezentare politică a comunității.

144. Trebuie să subliniem că toți liderii politici români, cât și formatorii de opinie au fost împotriva oricărei reorganizări administrativ teritoriale a României, care ar avea ca

rezultat constiuirea unei regiuni în care cetățenii români aparținând minorității maghiare ar fi majoritară. În argumentarea lor, liderii politici români, cât și formatorii de opinie, invocă faptul că nu este permisă o reorganizare administrativ-teritorială pe criterii etnice. Liderii politici români refuză să recunoască faptul că variantele de reorganizare administrativ-teritoriale propuse au în mod direct efecte asupra componenței etnice a unităților administrative dar acestea sunt defavorabile minorității maghiare și în favoarea celei române.

145. Reorganizarea administrativ teritorială a României fără a lua în considerare prevederile art. 16 din Convenția-cadru ar constitui o măsură cu efecte de asimilare a comunității maghiare din România.

Relevantă este în acest sens poziția statului român în Raportul de țară care face apel la prevederile art. 1 alin. (1) din Constituția României, considerând că formarea unei regiuni în care cetățenii români aparținând minorității maghiare ar constitui o încălcare a caracterului național, suveran, independent, unitar și indivizibil al statului român.

Reorganizarea administrativ teritorială, alături de revizuirea Constituției au revenit pe agenda publică în anul 2016, fiind o prioritate a următorului an.

Propuneri:

- consultarea minorității maghiare în procesul de revizuire a Constituției și de reorganizare administrativ teritorială a României;
- respectarea cerinței Convenției-cadru în procesul de reorganizare administrativ teritorială a României în privința minorității maghiare, astfel încât să se evite soluții care ar avea efecte de asimilare și ar afecta drepturile minorității maghiare din România.

Anexa nr. 1

Calendarul incidentelor antimaghiare din România – 2010-2016

1. în decembrie 2011 prefectul județului Harghita a solicitat în scris primarului localității Mădăraș din județul Harghita să înlăture steagul maghiarilor, invocând prevederile Legii nr. 75 din 1994;
2. la data de 17.01.2012 în municipiul Cluj-Napoca persoane neidentificate au scris pe statuia regelui Matei Corvinul mesaje antimaghiare;
3. la data de 19.01.2012 pe mai multe clădiri din municipiul Cluj-Napoca au fost scrise mesaje antimaghiare cu următorul conținut: “Afară cu ungurii din țară,, “România este a românilor,,. Mesajele au fost scrise pe pereții clădirilor de pe strada Ioan Bob;
4. în ianuarie 2012 deputatul PSD Bogdan Diaconu a declarat următoarele:“afișarea stemei maghiare pe o școală din România este echivalent cu afișarea zvasticii pe o școală evreiască,,. Declarația a survenit în contextul renovării clădirii istorice a Liceului Márton Áron din Miercurea Ciuc;
5. în data de 14 februarie 2012, cetățeanul român de etnie maghiară Horváth-Kovács Ádám a solicitat înregistrarea unui act de donație redactat în limba maghiară la registratura Școlii Generale nr. 2 din Târgu Mureș, prin care se consemna donația unor plăcuțe bilingve către unitatea de învățământ. Directorul școlii, Codruța Băciuț a refuzat înregistrarea pe motiv că adresa a fost redactată în limba maghiară, chemând poliția pentru a îndepărta părintele. Poliția a scos părintele din unitatea de învățământ și l-a sancționat cu amendă contravențională în valoare de 500 de lei;
6. în noiembrie 2012, profesorul academician Dinu G. Giurescu în articolul numit Manifest către români – “Mergeți la vot în număr mare,, le cere românilor să se prezinte în număr mare la vot pentru a nu permite intrarea în Parlament a reprezentanților comunității maghiare, atrăgând atenția asupra “pericolului maghiar,,. Manifestul a fost răspândit pe calea poștei electronice de angajații Ministerului Agriculturii, Ministerului Dezvoltării și a Finanțelor Publice;

7. în noiembrie 2012, în județul Mureș au fost distruse 24 de bannere electorale ale UDMR, care reprezintă interesele comunității maghiare din România;
8. în ianuarie 2013, președintele Consiliului Județean Covasna, Tamás Sándor, a fost amenințat cu moartea printr-un mesaj postat pe rețeaua de socializare Facebook de un cetățean din Iași. Președintelui Consiliului Județean Covasna i s-a transmis că dacă nu renunță la promovarea autonomiei Ținutului Secuiesc s-ar putea să fie victima unui accident de circulație;
9. în 29 ianuarie 2012, postul de televiziune Antena 3 în cadrul emisiunii Sinteza Zilei a manipulat telespectatorii în direct printr-o falsă imagine prin care s-a afirmat că pagina de internet a Consiliului Județean Covasna nu are o variantă în limba română. Prin transimțerea intenționată a acestui mesaj fals producătorii emisiunii au incitat populația majoritară împotriva maghiarilor;
10. în 21 ianuarie 2013, prefectul județului Covasna, Codrin Munteanu, emite o circulară către toți primarii din județ prin care îi somează să înlătore steagul secuiesc de pe clădirile primăriilor;
11. în februarie 2013, prefectul județului Covasna a declarat că Ținutul Secuiesc este o noțiune destul de abstractă și nedefinită – interviu pentru site-ul de știri de limbă maghiară www.transidex.ro ;
12. în februarie 2013, senatorul USL Valer Marian și deputatul USL Octavian Petric au anunțat că vor iniția un proiect de lege numit “Legea loialității față de limba română,, prin care să reglementeze mai multe aspecte: retragerea cetățeniei române etnicilor români care au solicitat cetățenia maghiară, nu și celor de etnie maghiară, aplicarea unor amenzi celor care nu folosesc limba română față de români în instituții, școli, farmacii, magazine și sancționarea penală a celor care fac angajaări pe criterii etnice. Cu ocazia conferinței de presă inițiatorii au făcut mai multe declarații antimaghiare;
13. în 12 martie 2013, cu ocazia emisiunii “Lumea lui Banciu,, difuzată pe postul B1TV, Radu Banciu a folosit o retorică antimaghiară jignitoare și propagandistică prin care a atacat dur și vădit maghiarimea din România, instigând populația majoritară la ură

națională. Astfel, jurnalistul a lansat ipoteze false de genul că dacă un român vizitează Ținutul Secuiesc, s-ar alege cu mașina spartă, ori în cazul alegerii ca papă a cardinalului maghiar Erdő Péter, românii vor fi nevoiți să se mute pe alt continent;

14. în data de 15 martie 2013, formațiunea de extremă dreaptă Noua Dreaptă a organizat o manifestație antimaghiară în centrul municipiului Arad, la statuia Libertății, simbol al comunității maghiare, unde au încercat să incendieze un steag secuiesc;
15. în martie 2013, cu ocazia meciului de fotbal CFR Cluj – Rapid București din prima ligă națională, suporterii oaspeți au ars pe stadion un steag al maghiarilor;
16. în 26 martie 2013, cu ocazia meciului de fotbal Olanda-România, suporterii României au afișat mesaje antimaghiare;
17. în aprilie 2013, cu ocazia meciului internațional de handbal feminin HCM Vâlcea din România – Győr Audi Eto din Ungaria, au avut loc mai multe gesturi antimaghiare, printre care sportiva română Nicoleta Grasu a pozat cu picioarele pe tricoul hanbalistei maghiare Anita Görbicz;
18. în aprilie 2013, Comisia de stabilire a denumirilor a județului Mureș a votat împotriva denumirii Școlii nr. 2 din Municipiul Târgu-Mureș după numele primarului maghiar istoric al localității Bernádi György;
19. în 26 iulie 2013, primarul municipiului Timișoara a dispus reamplarea “Statuii loialității,, oferit de țarul Franz Joseph în 1853, grup statutar care reprezintă maghiarii din Revoluția 1848 într-o postură umilitoare;
20. în 6 septembrie 2013, cu ocazia meciului de fotbal România-Ungaria din preliminariile Cupei Mondiale, spectatorii au scandat minute în șir mesajul: “Afară, afară cu ungurii din țară,,;
21. în octombrie 2013, deputatul PSD Bogdan Diaconu a depus plângere penală împotriva organizatorilor Marșului Secuilor, manifestare a comunității maghiare din Ținutului Secuiesc;

- 22.** în data de 03.10.2013, cetățeanul Lakó Tünde s-a deplasat la Piața 22 Decembrie din municipiul Târgu Mureș cu intenția de a distribui în mod gratuit tăblițe bilingve româno-maghiare cu denumirea produselor vândute în piață. Inițiativa a fost motivată de lipsa inscripționării bilingve a produselor, obligație legală, nerespectată de administrația pieții. Administratorul imobilelor și piețelor din Târgu Mureș și Poliția Locală Comunitară au sancționat-o contravențional cu suma de 1.500 de lei pentru distribuire de pliante, fluturași fără autorizație din partea administrației publice locale;
- 23.** în decembrie 2013, Poliția Locală Comunitară din Târgu Mureș a aplicat sancțiunea amenzii contravenționale maximă, în valoare de 30.000 de lei Partidului Popular Maghiar din Transilvania – filiala Târgu Mureș pentru arborarea steagului secuiesc pe clădirea sediului partidului. Valentint Bretfelean, șeful poliției comunitare a calificat steagul secuiesc ca fiind un produs publicitar arborat fără autorizație;
- 24.** pe data de 18.12.2013 Guvernul României adoptă Ordonanța de Urgență nr. 114 prin care transferă dreptul de administrare a Complexului Hotelier Bradul proprietate a statului, situat în localitatea Covasna, jud. Covasna, Episcopiei Ortodoxe Române a Covasnei și Harghitei. În motivarea OUG nr. 114/2013 Guvernul României afirmă că Biserica Ortodoxă Română este o instituție fundamentală a statului român, încălcând principiul separației între stat și culte, discriminând celelalte culte recunoscute de lege. Practica Guvernului României de a acorda în proprietate sau în administrare Bisericii Ortodoxe Române constituie o formă de discriminare dar și o formă de promovare a unor politici de asimilare etnică prin acordarea de proprietăți însemnate în regiuni locuite majoritare de maghiari. În cazul prezent 75% din locuitorii Covasnei sunt maghiari;
- 25.** în data de 24.12.2013, Landman Gábor, persoană cu dublă cetățenie română și olandeză, a însoțit un jurnalist olandez la Poliția Locală Comunitară din Târgu Mureș cu intenția de a solicita informații despre un caz de actualitate. S-a adresat persoanei de serviciu în limba maghiară, rugându-l să cheme un superior. Comunicarea în limba maghiară a fost refuzată, ulterior 3-4 persoane l-au luat cu forța și l-au încătușat, întrebându-l dacă “dorește revoluție,.. Landman a arătat că dorește doar respectarea legilor care îi acordă dreptul să utilizeze limba maternă, moment în care s-a făcut întuneric și a fost lovit.

Translatorului i-a fost percheziționată geanta, aparatul foto și obiectele personale.
Victima a depus plângere penală legată de incident;

26. pe 16 martie 2014, cu ocazia meciului de fotbal FCSB Steaua – Gaz Metan Mediaș din prima ligă națională, suporterii echipei gazde au scandat în minutul 20 “E România, nu-i țara voastră, și ne p... pe Ungaria voastră!,, în minutul 14 au început să scandeze “Afară, afară cu ungurii din țară!,,. De asemenea suporterii au afișat următorul mesaj: “Plecați în morții voștri în țara voastră! Nicio fărâ de pământ noi nu vă dăm,,;
27. pe 19 martie 2014, organizația extremistă Vatra Românească a organizat o manifestație în municipiul Târgu-Mureș, participanții scandând mesaje antimaghiare;
28. în 27 martie 2014, organizația extremistă Noua Dreaptă a organizat un miting în municipiul Târgu-Mureș, participanții scandând sloganuri antimaghiare: “Harghita și Covasna pământ românesc!, România este a românilor!, Cui nu-I place în România să plece în străinătate,,;
29. în 19 mai 2014, pe statuia lui Petőfi Sándor din localitatea Albești, jud. Mureș, au fost vopsite mesaje antimaghiare umilitoare;
30. în iunie 2014, deputatul PSD Bogdan Diaconu a inițiat un proiect de lege prin care interzice orice manifestare, dezbatere publică care are ca subiect tema autonomiei, respectiv interzice promovarea autonomiei. Încălcarea dispozițiilor legii s-ar fi pedespit cu închisoare de la unul la cinci ani;
31. pe data de 4 iunie 2014, senatorul PNL de Bihor, Cristian Bodea în conferință de presă a avut următoarea declarație antimaghiară: „Nu înțeleg de ce maghiarii din România vomită dacă folosesc limba română. În schimb, pe aceia care nu vor să învețe sau să folosească limba română îi invită să se mute în Ungaria. Cât despre politicienii de la UDMR, le-ar prescrie un control la psiholog, de două ori pe an, pentru tratarea complexelor sau/și a frustrărilor pe care le au în materie de limba română. UDMR consideră că-și poate permite să violeze statul român și să abuzeze de toleranța românilor”. <http://bihorstiri.ro/smen-udmr-vazut-de-bodea-vor-ca-fiecare-institutie-a-statului-sa-aiba-cel-putin-un-angajat-maghiar/>

- 32.** în august 2014, Poliția Locală Comunitară din Oradea l-a somat pe eurodeputatul Tökés László să înlăture de pe sediul biroului parlamentar steagul secuiesc, pentru că a arborat un produs publicitar fără autorizație. În noiembrie 2015, Tribunalul Bihor a respins contestația la somație înaintată de eurodeputat și a calificat steagul Secuiesc ca fiind un produs publicitar;
- 33.** în noiembrie 2014, cu ocazia meciului de fotbal FC Petrolul – Gaz Metan Mediaș din liga națională s-au scandat mesaje antimaghiare: “Afară, afară cu ungurii din țară!,,;
- 34.** în data de 23 octombrie 2014, într-o emisiune electorală la postul național de radio (Radio România Actualități), Gheorghe Funar, candidat la președinția României, a afirmat că în cazul în care va ajunge președinte va interzice ca cineva să folosească altă limbă decât cea oficială pe posturile publice de radio și televiziune.
- 35.** pe data de 1 decembrie 2014, formațiunea extremistă Noua Dreaptă a organizat un marș în municipiul Sfântu Gheorghe (75% locuit de maghiari) scandând lozinci antimaghiare și afișând simboluri fasciste și legionare. Autoritățile statului nu au aplicat nicio amendă contravențională și nu au soluționat plângerile penale depuse împotriva manifestațiilor;
- 36.** în decembrie 2014, Marius Popică, prefectul județului Covasna a sancționat cu amendă contravențională de 5.000 de lei Partidul Civic Maghiar pentru că la manifestarea din 4 iunie 2014 au intonat imnul maghiarilor;
- 37.** în 15 decembrie 2014, DIICOT a demarat din oficiu o anchetă penală pentru Procurorii DIICOT s-au sesizat din oficiu cu privire la faptul că în data de 13.12.2014, de la tribuna Consiliului Reprezentanților Unionali (CRU) al Uniunii Maghiare din România (UDMR) de la Târgu Mureș au fost făcute declarații susceptibile de a întruni elementele infracțiunii prevăzute de art. 206 Cp săvârșită în condițiile Legii nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului", se arată în comunicatul DIICOT. Procurorii s-au sesizat după ce primarul din Sfântu Gheorghe, Antal Arpad a declarat, la reuniunea UDMR de la Târgu Mureș, că în cazul în care prim-ministrul nu îl va instrui pe prefectul de Covasna să lase în pace maghiarii, atunci în Secuime ar putea izbucni un conflict similar celui din martie 1990, de la Târgu-Mureș, când 5 oameni au murit, iar sute au fost răniți.

La rândul său, liderul UDMR, Helemen Hunor, a făcut, tot la Târgu Mureș, o declarație și mai gravă: "Trebuie să continuăm pe această cale pas cu pas pentru a recupera pământul natal. Această alianță (UDMR) a fost creată acum 25 de ani ca să lucreze pentru noi și după 25 de ani e nevoie de această alianță";

38. în decembrie 2014, pagina de socializare (facebook) a primarului din Sfântu Gheorghe, Antal Árpád, a fost invadată de comentarii antimaghiare grave, după ce deputatul antimaghiar Bogdan Diaconu a postat pe pagina sa de socializare o poză cu manifestările din Sfântu Gheorghe, cu următorul text: "În timp ce Antal Árpád dirijează maghiarii să cânte imnul, noi ne trezim că extremiștii maghiari dobândesc pentru Ungaria pământul românesc și noi nu facem nimic,,";
39. în data de 14 februarie 2015, cu ocazia meciului internațional de rugby România – Spania, organizat la Cluj-Napoca, spectatorii au afișat un mesaj cu următorul conținut: "Numele este Cluj – Napoca: ori îl acceptați, ori plecați!,,. Mesajul a venit ca reacție la decizia de primă instanță a Judecătoriei Cluj-Napoca prin care obliga primăria să înscripționeze și în limba maghiară denumirea localității;
40. în februarie 2015, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor a efectuat controale într-o serie de piețe publice și magazine din județul Covasna, sancționând producătorii pentru că au afișat produsele cu marca "Gust Secuiesc,,. Mircea Diacon conducătorul Comisariatului a declarat presei că nu există gust secuiesc, produsele sunt dulci, amare sau acre. "Se folosește din ce în ce mai multe locuri denumirea de secuiesc, mai devreme sau mai târziu vom avea cimitir secuiesc sau chiar și toaletă secuiească,, a declarat Mircea Diaconu;
41. în martie 2015, primarul municipiului Dorin Florea a refuzat autorizarea manifestațiilor ce urmau a fi organizate pe 10 martie 2015 cu ocazia "Zilei Libertății Secuilor,,;
42. în data de 15 martie 2015, statuia Libertății din Arad a fost profanată, fiind vopsită și inscripționată cu mesaje antimaghiare;
43. în aprilie 2015, Poliția locală a Municipiului Târgu-Mureș a aplicat amenzi contravenționale, în valoare de 5.000 de lei fiecare, împotriva voluntarilor organizație

CEMO (care militează pentru asigurare bilingvismului în județul Mureș) care au afișat denumirile străzilor bilingv (română și maghiară) pe imobile, cu acordul proprietarilor. Șeful poliției locale Valentin Bretfelean a calificat plăcuțele bilingve ca fiind materiale publicitare afișate fără autorizație și a declarat că va aplica sancțiunea amenzii contravenționale împotriva oricărei persoane care afișează denumirile străzilor bilingv;

44. în august 2015, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor a efectuat controale într-o serie de localități din județ obligând taximetriștii să înlăture de pe autoturisme autocolantele cu textul SIC – Terra Siculorum - Ținutul Secuiesc – calificându-le ca fiind materiale de publicitate, afișate fără un contract;
45. în octombrie 2015, Raportul de activitate al Serviciului Român de Informații pe anul precedent califică demersurile de autonomie a comunității maghiare ca sursă de pericol la ordinea constituțională;
46. în noiembrie 2015, deputatul Bogdan Diaconu a propus un nou proiect de lege prin care ar declara data de 4 iunie (Tratatul de la Trianon) ca zi de sărbătoare a Trianonului, respectiv ziua împotriva represiilor maghiare. Deputatul ar sancționa penal orice manifestare care ar pune sub semnul întrebării Tratatul de la Trianon;
47. în decembrie 2015, cu ocazia meciului de fotbal FC Dinamo – CSMS Iași din liga națională, suporterii gazdelor au scandat minute în șir mesajul: “Afară, afară cu ungurii din țară!,,;
48. în 11 februarie 2016, Curtea de Apel Mureș a respins înregistrarea Asociației Pro Turismo Terrae Siculorum menținând decizia primei instanțe, arătând că Ținutul Secuiesc nu este o unitate administrativă legal recunoscută în România.
49. în februarie 2016, deputatul Bogdan Diaconu a inițiat o lege prin care ar interzice utilizarea limbii minorităților naționale în administrația publică locală și în instituțiile deconcentrate;
50. pe data de 13 februarie 2016, minora de 17 ani Sukei Katalin s-a prezentat la Unitatea de primire a urgențelor a Spitalulu Clinic de Urgență pentru Copii din Cluj-Napoca pentru a solicita servicii medicale ca urmare a unui accident pe care l-a suferit ca pieton la trecerea

regulamentară a unei artere rutiere. Chirurgul de gardă dr. Ioan Dobrescu a certat pacienta pentru că nu vorbește în mod corespunzător limba română, i-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare doar pentru că minora este de etnie maghiară.

51. în martie 2016, jandarmeria română a aplicat peste 65 de sancțiuni contravenționale împotriva participanților la marșul organizat la data de 10 martie 2016, în Târgu Mureș, cu ocazia “Zilei libertății secuiești”, un număr mare de participanți au primit amenzile la domiciliu, aceștia fiind identificați ulterior fără să fi fost legitimați la marșul respectiv.

52. În data de 3 martie a.c., președintele României Klaus Iohannis i-a retras Ordinul "Steaua României” simbolului Revoluției române, Tókéş László pentru o declarație din 27 iulie 2013 în care acesta susținea că asemenea poziției Austriei față de comunitatea de limbă germană din Italia și asemenea României, care în mod just își ridică vocea pentru apărarea drepturilor comunității românilor din Moldova, din Ucraina sau din Serbia, și Ungaria are dreptul – ba chiar obligația constituțională – să protejeze comunitățile maghiare de dincolo de granițele ei.